BUNJEVAČKE

Informativno - političko glasilo

novine

Subotica, april 2008. • Godina IV • Broj 34 Cina: 50 dinara

Bunjevački Nacionalni Savet

Национални савет буњевачке националне мањине
Nacionalni savet bunjevačke nacionalne manjine
National Council of the Bunjevac Ethnic Minority

Slušajte radio emisije na bunjevačkom jeziku – „Bunjevačka rič”

Radio Novi Sad – 100 MHz
vrime emitovanja: petak 22.00 – 22.30 sati

Subotica
Prvi program Radio 103
vrime emitovanja: nedilja 17.30 – 18.30

Radio Sombor
90,0 MHz
vrime emitovanja: nedilja 13.30 – 14.00 sati

Gledajte bunjevačku emisiju „SPEKTAR”
Televizija Novi Sad – II program
vrime emitovanja: svake subote od 15.30, a repriza je u petak od 12.10 sati

Bunjevački nacionalni praznici:

2. februar, *Dan velikog prela*
23. februar, *Dan izbora prvog novog Nacionalnog savita*
15. avgust, *Dan Dužijance*
25. novembar, *Dan kad je 1918. godine u Novom Sadu održana Velika narodna skupština Srba, Bunjevaca I ostalih Slovena*

Positite naše internet strane
www.bunjevci.org.yu

PODVIKUJE BUNJEVAČKA VILA

PODVIKUJE BUNJEVAČKA VILA
IZ OBLAKA RAŠIRILA KRILA,
OJ BUNJEVČE PROBUDI SE SADA
STAREŠINO SUBOTIČKOG GRADA.

MENE MATI UČILA PIVATI
PIVAJ SINE DA BUNJEVACI ŽIVE,
NEK NAM ŽIVI NAŠA MILA BAČKA,
TAMBURICA, PISMA BUNJEVAČKA.

NE ZOVEMO SAMO BOGATAŠE
VEĆ I DRUGE STANOVNIKE NAŠE,
JA SAM SINAK SUBOTICE GRADA
NE DAM VIŠE DA MOJ NAROD STRADA.

BUNJEVAČKA SVEČANA PISMA

OSNIVANJE I FUNKCIONISANJE NIU „BUNJEVAČKOG INFORMATIVNOG CENTRA POMOGLI

MINISTARSTVO KULTURE REPUBLIKE SRBIJE

POKRAJINSKI SEKRETARIJAT ZA INFORMACIJE AUTONOMNE POKRAJINE VOJVODINA

BUNJEVAČKE
Informativno - političko glasilo
Subotica, avgust 2005. • Godina I • Broj 2
novine
Cena: 50 dinara

Informativno-političko glasilo bunjevačke nacionalne manjine

Godina IV Broj 34
April 2008. godine
Cina 50 dinara
Izlazi poslidnjeg petka u misecu

Izdavač:
NIU „BUNJEVAČKI INFORMATIVNI CENTAR" - Subotica

Osnivač izdavača:
NACIONALNI SAVET BUNJEVAČKE NACIONALNE MANJINE

Direktor NIU „BIC" i glavni i odgovorni urednik:
mr Suzana Kujundžić – Ostojić

Savit novina:
Mijo Mandić (mladi), Nevenka Bašić Palković, Mirjana Savanov

Tehnički urednik:
Ivan Stantić

Stalni saradnici:
Nevenka Bašić Palković, Ana Vojnić Kortmiš, Livia Tričko Stantić, Joso Poljaković, dr Andrija Peić Tukuljac, Desa Kujundžić, Marija Horvat, Tanja Bošnjak, Nikola Sedlak, Milorad Blažić, Dragan Tovarišić

Adresa:
Trg cara Jovana Nenada 15/1, 24000 Subotica
Telefon/fax: 024 523-505
e-mail: bic@tippnet.co.yu
Tekući računi: 160-143270-73 i 335-16082-21

Štampa:
„Code Art" Beograd

Distribucija:
„Štampa sistem" - Beograd, „North press" - Subotica, „Celtis" - Sombor, „Futura plus" - Zemun

Nacionalni savet bunjevačke nacionalne manjine:
Kancelarija u Subotici:
Trg cara Jovana Nenada 15/5, 24000 Subotica
Telefon/fax: 024 554-881
e-mail: bns.scg@EUnet.yu, bns.scg@panonn.net
Regionalna kancelarija u Somboru:
Staparski put br. 10, 25000 Sombor
Telefon/fax: 025 449-175

Na naslovnoj strani:
Polivači u Tavankutu 2008.
autor: Zlatko Jovanov

CIP - Каталогизација у публикацији Библиотека Матице српске, Нови Сад

659.3(=862)

BUNJEVAČKE *novine*: informativno - političko glasilo / glavni i odgovorni urednik Suzana Kujundžić - Ostojić. - 1998-2004; God. 1. br. 1 (2005). - Subotica: NIU Bunjevački informativni centar, 1998-2004; 2005. - Ilustr.; 30 cm
Mesečno

ISSN 1451-2505

COBISS.SR-ID 133482759

Rič urednika

Poštivana čeljadi,

Maj misec, kako to već običaj nalaže, počeće nam praznikom rada. Na Paliću, kogod i širom države, uveliko će se slavit ono čega najmanje ima a najviše triba – rad i zaposlenje. Razastriće se šatre, okrećaće se ringišpili, malo dalje od nji i vo na ražnju a s veliki razglasa uveliko će svirat muzika. Čeljad će špacirat gori doli – jednom riči slaviće se rad. Probajte samo zamislit kad bi kogod tio odjučit na toj paradi one koji su zaposleni od oni koji nisu. Gužva bi se oma razišla a ostala bi gola tuga. Jel danas skoro da nemate familiju u kojoj dva penzionera ne izdržavaje dicu koja imadu oko trideset godina i zdravo malo nade u samostalnu budućnost.

Znam, složićete se samnom da je baš tako, pa i malo gore, al će te i kasti kako vi tu ne možete baš ništa. Da je to tako jel bi postojala ona narodna poslovica: „Zrno po zrno pogača?" Zato kad dođe dan zbora izađite i pažljivo birajte kome ćete dat svoje zrno.

I na kraju, da spomenemo i crkveni svetac – Dove. Nemojte zaboravit okitit pendžere i pokasti svima s ponosom da ste kršćanska duša koja poštiva svoje običaje. Ako vam na prag stignu kraljice primite ji, jel one donose sriću i blagostanje. Sve ono što nam je tako priko potribno.

Budi Bunjevac – čitaj Bunjevačke novine!

U OVOM BROJU BUNJEVAČKI NOVINA PROČITAJTE:

Strana 4: **Bunjevački u škulama – drugi put**
Strana 5: **Matica u novom ruvu**
Strana 6: **Na zonskoj smotri**
Strana 7: **Ana, probudila si ljubav u nama**
Strana 8-9: **Poriklo prizimena**
Strana 10-11: **Veliki značaj zavičajni muzeja**
Strana 16-17: **Ponosno se vijorila bunjevačka zastava**
Strana 18: **Bunjevačka stranka Vojvodine u akciji**
Strana 20: **Zaboravljeni do**
Strana 21: **Heraldika plemena bunjevačkog**

Ako i vi želite da vam poštaš svakog prvog u misecu donese „Bunjevačke novine" pritplatite se na nji.
Pritplata od maja do kraja godine je 280 dinara.
Platit možete na naš tekući račun:
335-16082-21 (Metals banka) sa naznakom za pritplatu.

Godišnja pritplata za inostranstvo je 20 evra.
Platit možete na naš devizni račun:
IBAN: RS35335007010004868865; SWIFT: MBSORS22
sa naznakom za pritplatu (Metals banka).

Posli uplate nazovite nas, kako bi upisali vašu kućnu adresu: 024 523-505

NACIONALNI SAVIT BUNJEVAČKE NACIONALNE MANJINE PRID UPIS U NOVU ŠKULSKU GODINU OBAVIŠTAVA RODITELJE

BUNJEVAČKI U ŠKULAMA – DRUGI PUT

Prispila je još jedna generacija dice za polazak u škulu. Njevo prijavljivanje je u toku, pa je vrime da roditelji budu obavišteni šta se pored onog obaveznog programa nudi ko moguć izbor

Rič je daklem, o izbornoj nastavi, i to izbornog predmeta Bunjevački govor sa elementima nacionalne kulture.

Obaveštavamo roditelje koji dicu prijavljuju u prvi razred osnovne škule, da će morat ispunit upitnik za izborni predmet, di ko mogućnost stoji i Bunjevački govor sa elementima nacionalne kulture – kaže **Nikola Babić**, pridsidnik Nacionalnog savita bunjevačke nacionalne manjine. – **Za ovaj predmet je prošle godine završena sva procedura, i Nacionalni savit za prosvitu i republičko Ministarstvo za prosvitu i sport dali su dozvolu za ulazak u škule. Prošle godine zbog kašnjenja donošenja ove odluke malo se kasno krenilo u anketiranje učenika i njevi roditelja o izboru bunjevačkog govora ko izbornog predmeta, pa je to sigurno uticalo na slabiji odziv. Ove godine to triba da bude pravi pokazatelj koliko je bunjevački jezik još uvik živ med Bunjevcima i koliko ga oni poštivaje.**

Od knjiga za ovaj novi škulski predmet sadašnji đakovi još nisu dobili ništa, iako su one bile napisane i samo su čekale dozvolu Ministarstva prosvite da se štampaje.

Mi smo sve uradili da se udžbenici od-

Obavištavamo roditelje koji dicu prijavljuju u prvi razred osnovne škule, da će morat ispunit upitnik za izborni predmet, di ko mogućnost stoji i Bunjevački govor sa elementima nacionalne kulture – kaže Nikola Babić, pridsidnik Nacionalnog savita bunjevačke nacionalne manjine, pa nastavlja: – Prošle godine zbog kašnjenja donošenja ove odluke malo se kasno krenilo u anketiranje učenika i njevi roditelja o izboru bunjevačkog govora ko izbornog predmeta, pa je to sigurno uticalo na slabiji da odziv. Ove godine to triba da bude pravi pokazatelj koliko je bunjevački jezik još uvik živ med Bunjevcima i koliko ga oni poštivaje.

U OŠ „Matko Vuković" nije bilo problem skupit bar sedmero dice

štampaje. Rič je o čitanki i gramatičkom priručniku za niže razrede osnovne škule. Nedavno smo obavišteni da su naši zaktivi ušli u postupak, pa se nadam da ćemo novu škulsku godinu dočekat sa prvim udžbenicima za bunjevački jezik – kazo je Nikola Babić.

Ta malo zakasnila anketa u ovoj škulskoj godini pokazala je da je u subotičkoj i somborskoj opštini za ovaj predmet zainteresovano bilo 112 dice, a da je od nji 79 sad obuvaćeno ovim izbornim predmetom. Ostali, nažalost, nisu mogli bit uzeti u obzir jel ji je bilo manje od 7 u grupi. Tako je nastava iz predmeta Bunjevački govor sa elementima nacionalne kulture organizovana u osnovnim škulama „Matko Vuković", „Đuro Salaj", „Vuk Kardžić", „Bosa Milićević", „Pionir" i „Matije Gubec", a zainteresovani učenici sedmi i osmi razreda iz škule „Ivan Goran Kovačić" pohađaje sekciju koju njim drži Nevenka Bašić Palković.

Dosadašnje iskustvo učitelja koji pridaju ovaj predmet kaže da je on veoma dobro privaćen od učenika, da je on ujedno učenje, sigra i zadovoljstvo. U nastavi se dosta koristi i dičji časopis „Tandrčak" koji na zanimljiv način učenicima približava bunjevački jezik. Ovi učitelji, kako su kazali jednom prilikom, naredne godine očekivaje više dice u svojim grupama, ko i da će one bit osnovane i u drugim škulama.

Triba kazat da su dica na početku nastave ovog predmeta dobili male poklone od Nacionalnog savita, stvari potribne za škulu, a za Božić pridstavu Dičjeg pozorišta i pakete sa sladom. Nacionalni savit je tio pokazat da o svojim đakovima vodi brigu i na ovaki način, a nastojaće da se na ovom ne stane neg da tu budne još iznenađenja. **B. E.**

SVEČANO OTVORENE UREĐENE PROSTORIJE BUNJEVAČKE MATICE

MATICA U NOVOM RUVU

Nuz prisustvo visoki zvanica, svečano je obiluženo otvaranje obnovljeni prostorija Bunjevačke matice. Ode će Bunjevci moć nigovat svoju kulturu i pokasti svojoj varoši i javnosti uopšte, ono najbolje što imadu

Adaptacija i opremanje prostorija Bunjevačke matice, na prvom spratu zgrade na Korzovu 8, završeno je, i tim povodom je održana svečanost 8. aprila. Bunjevci su na ovo dugo čekali i tim je veće zadovoljstvo što su konačno dobili uslove za normalno okupljanje i rad ko i sve druge nacionalne zajednice u Subotici. **Ivan Sedlak**, pridsidnik Bunjevačke matice, je otvarajuć svečanost prid priko sto čeljadi, prvo pozdravio **dr Zorana Lončara**, ministra prosvite Republike Srbije, **dr Zoltana Jegeša**, pokrajinskog sekretara za obrazovanje i kulturu, **Zorana Prčiča**, načelnika Severnobačkog okruga, **Sašu Vučinića**, pridsidnika Skupštine opštine Subotica, ko i sve ostale positioce. Potom je izrazio zafalnost Vladi Republike Srbije i Opštini Subotica na finansijskim sridstvima s kojima je izvršena adaptacija i opremanje Bunjevačke matice.

Ovo je nuz finansiranje delatnosti i plate za jedno tehničko lice, značajan iskorak u uvažavanju najstarije i jedne od najznačajnijih institucija kulture kod Bunjevaca. Značajno je istaći da je ovo i rezultat ukupnih pozitivnih promena u odnosu na bunjevačku nacionalnu manjinu u našem društvu i uliva nadu da će uskoro biti rešeno i vrlo značajno pitanje identiteta, a to je standardizacija, kao i još neka nerešena pitanja koja će u potpunosti izjednačiti Bunjevce sa drugim nancionalnim manjinama sa kojima zajedno živimo u našoj matičnoj zemlji Srbiji – kazo je Ivan Sedlak, napominjuć da Matica sa svojim stvaraocima na bunjevačkom jeziku u književnim dilima, kroz bilten za nauku, kulturu i umitnost „Rič", potvrđiva da je bunjevački jezik živ i da se na njim mož stvarat. Kako je kazo, to dokazuju brojne knjige, časopisi, novine koje se čuvaje u zavičajnoj biblioteki ove institucije. Tu je navo i podatak da će Bunjevačka matica zajedno s Maticom srpskom izdat „Bunjevački ričnik", što također doprinosi procesu standardizacija jezika.

Kako je kazano, uređivanjem prostorija Bunjevačke matice otvorena je mogućnost za okupljanje Bunjevaca i druženje sa poštivaocima njeve kulture, stvorena je i logistika za aktivnosti istraživača iz oblasti istorije i etnologije, a svečana sala je uređena i kao moguća galerija slika.

Sve ove mogućnosti daju za pravo konstataciji da je u novijoj istoriji Matice ovo zajedno sa danom kad smo dobili ove prostorije 1999. godine, najznačajniji datum – kazo je Ivan Sedlak.

Visoki zvaničnici u gostima

Ivan Sedlak pozdravlja prisutne

Bunjevci su, kako je dodo, i emotivno vezani za ovaj objekat, jel tu je u novembru 1918. godine održan sastanak srpski i bunjevački prvaka, te je postignut dogovor oko zajedničkog nastupa na Velikoj narodnoj skupštini Vojvodine održanoj u Novom Sadu 25. novembra 1918. godine, kad je stvarana Kraljevina SHS. Ko sićanje na taj događaj u novouređenoj svečanoj sali Matice stoji reprodukcija čuvene slike Velike skupštine.

Prisutne je pozdravio i Saša Vučinić i zdravo se zafalio Vladi Republike Srbije i Pokrajinskoj vladi koji su pomogli da i na ovaj način Subotica niguje ravnopravnost svi manjina, a pripadnicima bunjevačke nacionalne manjine je poželio da u novim prostorijama stvaraje i odaleg šalju ono najbolje što imadu našoj varoši.

Na kraju se gostima obratio dr Zoran Lončar.

I ovog puta dolazim u Suboticu sa dubokim ubeđenjem da bogatstvo Srbije i Vojvodine čini ona raznolikost naroda i nacionalnih manjina i kvalitet suživota koji nas vekovima krasi – kazo je dr Lončar ističuć da je Ustav jedini pravni i pravi okvir za nigovanje prava nacionalni manjina, i dodo je: **– Želim da jasno kažem da mi je posebno drago da bunjevačka nacionalna manjina – jedna od 26 manjina u Vojvodini, je za godinu dana uspela da ostvari pravo na uvođenje Bunjevačkog govora sa elementima nacionalne kulture u škole, a to ranije nije uspevala, i tako deci omogućila da slušaju nastavu na svom maternjem jeziku.**

Zatim je dr Lončar izrazio zadovoljstvo što je adaptiranje zgrade Matice završeno.

Od sveg srca želim da u ovom predivnom prostoru sa puno uspešnih aktivnosti negujete svoju kulturu i jezik. Srećan sam danas što mogu svečano da otvorim ove renovirane prostorije – naglasio je ministar, praćen snažnim tapšanjem.

Svečano otvaranje propratio je nastup tamburaškog orkestra „Biseri". Na kraju su gosti posluženi pogačom, pogačicama i pićom, što je bila prilika za druženje.

B. E.

TRIDESET GODINA DUGAČKO PRIJATELJSTVO DVA KULTURNO-UMITNIČKA DRUŠTVA

LIPOTA DRUŽENJA

Jedna od lipči strana bavljenja folklorom su druženja i razmina koncerata. U Vladimircima, mistu nedaleko od Šapca, pri Gradskoj biblioteki postoji folklorno društvo „DIŠA ATIĆ". S otim društvom naši šandorčani razmenjivaje posite već tri decenije. Ove godine folklorci iz Vladimiraca positili su svoje drugare 5. aprila.

Priko stotinu osoba, ljubitelja folklora došlo je pogledat zajednički koncert ova dva društva, al gledanje je uveliko pokvarila ladna sala MZ „Aleksandrova". Čiji god da je to bio propust ne bi se smio više ponovit.

Direktor biblioteke iz Vladmiraca Milan Ćosić kaže da je ovo peta njeva posita KUD-u „Aleksandrovo". Oduševljava ga Subotica, Palić i kaže: **Puno naši je studiralo u Subotici, al se niko nije vratio u selo. Skoro ceo dan padala je kiša, ali Subotica nam je i onda lepa** – kazo je Milan.

Gosti iz Vladimiraca izveli su šest igara, a šandorčani četri. Domaćini su počeli s bunjevačkim igrama. Posli naizmenični nastupa i posli puno tapšikovanja, za sat i po, koncert je bio gotov. Druženje je nastavljeno u prostorijama KUD-a „Aleksandrovo", nuz večeru do ponoćni sati. Pokrovitelj druženja bili su pekara „Dino" i mesara „Jagnje". Domaćini su u poklon dobili sliku dugačku nikoliko meteri i visoku oko meter i po, a na njoj snimak kako su šandorčani lanske godine igrali u Vladimircima. Ni domaćin Bartul V. Hajduk nije osto „dužan", pa je uručio poklon gostima. **M. H.**

MONODRAMA „SNAŠ KATA U SVATOVIMA" IZVEDENA NEDAVNO U BEČEJU

NA ZONSKOJ SMOTRI

Katica Marganić

Tomislav Halasević i Gabrijela Diklić

Monodrama autorke Gabrijele Diklić u izvođenju Katice Marganić prošla je kroz opštinsku selekciju i dospila 27. marta na Zonsku smotru amaterski pozorišta Severne Bačke, Severnog i Sridnjeg Banata u Novom Bečeju. Monodramu je na zaista visokom nivou izvela Katica, moždar najbolje do sad. Nije izostalo ni priznanje za njezino angažovanje – knjiga u koju je selektor Bogdan Ruškuc napiso: NAGRADA ZA NAJBOLJE GLUMAČKO OSTVARENJE NA ZONSKOJ SMOTRI AMATERSKIH POZORIŠTA SEVERNOG I SREDNJEG BANATA I SEVERNE BAČKE. Kako opisat Kaćinu sriću koja je u glumi oko po vika, kad je dobila ovako priznanje u njezinoj 65-oj godini?

O svojim utiscima najbolje će nam kasti ona: **Snaš Kata se toliko uvukla u mene da imam utisak da se i u privatnom životu tako ponašam. Još uvik mi odzvanjaju u ušima riči selektora gospodina Ruškuca, kad je kazo da je iz Subotice stigo dramski medaljon. Osićala sam da je moja zvizda tog momenta na dramskom nebu bila najsjajnija a odsjaj se lomio na talasima Tise. Zafalnost dugujem Gabrijeli Diklić – autorki monodrame i Tomislavu Halaseviću za muzičku podlogu izvedenu na tamburici**, zaključila je Katica Marganić.

Gabrijela Diklić autorka teksta monodrame „Snaš Kata u svatovima" o ovoj večeri i uspihu monodrame kazla nam je: **Drago mi što je Katica osvojila ovo priznanje jel njega doživljavam i ko potvrdu da nisam pogrišila kad sam ulogu snaš Kate povirila baš njoj. Nadam se da smo Bunjevačku maticu, u čije ime smo nastupali, pridstavili na najbolji način. Već i sama činjenica da se na zonskoj smotri dramskog stvaralaštva čula bunjevačka rič vridna je pažnje!** **M. H.**

PRIDSTAVLJANJE KNJIGE POEZIJE ANE POPOV

ANA, PROBUDILA SI LJUBAV U NAMA

U utorak, 15. aprila 2008. godine, održana je, prva u nizu, manifestacija u renoviranim prostorijama Bunjevačke matice. Bila je to promocija knjige, koju je izdala Bunjevačka matica u ediciji Bunjevački pisci, autora Ane Popov, člana Književnog odbora Matice. To je neobična knjiga pisana s dva naslova **„Plameni praporci"** i **„Misec viri kroz virange"**. „Plameni praporci" pridstavljaje zbirku fantastične ljubavne poezije na srpskom jeziku, a „Misec viri kroz virange" zavit rodu svom, bunjevačkom iz kojeg i potiče pisnikinja.

Bunjevačka sridina, kultura, govor i običaji, trajno su, poput pečata, ostali u njoj i njezinoj duši. U svojim pismama, Ana Popov, veoma plastično prikaziva događaje u kojima je i sama učestvovala, u sridini u kojoj je živila. „Badnje veče na Đurđinu" je pisma koja sadrži nezaboravne uspomine na kućnu intimu, pridbožićnog slavlja. „Didine riči" pridstavljaje patriotsku poruku da budemo ono što jesmo i što smo oduvik bili. Svoje uspomine iz ditinjstva, Ana slikovito dočarava pismama „Nediljom", „Arteski bunari", „Golubovi", „S prvim mrakom". Još samo dračovi sićaje na vrimena kad je sve bilo drukčije.

Naša pisnikinja je profesor srpskog jezika u Osnovnoj školi „Ivan Milutinović" zato i s puno osićanja ponire u dičju psihu. Pisme „Mala Cila", „Najsrićniji dan", „Zaboravna Cunka", „Pericina tajna" i „Učiteljica" svakog od nas vraćaje u ditinjstvo i prve školske dane. Ani je osmij diteta najveća radost, ljubav prema rodu svom najsvetiji zavit, a ljubav najlipči plod života.

U programu, čiju je realizaciju omogućila Bunjevačka matica, učestvovali su: recenzenti Geza Babijanović, Gabrijela Diklić i Marica Stankić, učenici OŠ „Ivan Milutinović" ko i nezaobilazna pratnja ansambla „Sledbenici Pere Tumbas Haje" sa vokalnom solistkinjom umilnog glasa, istančanog ukusa i osićaja za našu pismu, Tamarom Babić. Voditelj programa bila je Nela Ivić.

Sve je počelo momačkim kolom, i najavom programa. Zatim je s par riči prisutne pozdravio Ivan Sedlak, pridsidnik Bunjevačke matice. U programu koji je onda počo, naizmenično su se sminjivali pisma, muzika, deklemovanje. Kad je voditelj dao odjavu programa, gosti su bili pozvani na zakusku.

Dok su gosti ili makom pogače, Ana je imala pune ruke posla, potpisivala se mnogobrojnima koji su kupili njezinu knjigu. Postavili smo joj par pitanja za čitaoce „Bunjevački novna":

Pisnikinja Ana Popov

Malo čudna knjiga s dva naslova. Oćel tako bit i dalje?

– Ne. To je samo sad tako ispalo.

Koja Vam je ovo knjiga po redu?

– To mi je druga knjiga. Prvu sam napisla 1999. godine ko slikovnu zbirku dičje poezije.

Primetio sam na početku da ste malo imali tremu, a onda je treme nestalo?

– Da, bilo je malo treme, ali kako je program odmico, ona je potpuno iščezla.

Šta bi kazali na kraju ove večeri, koju ste učinili izuzetnom zahvaljući Vašoj poeziji?

– Prije svega, zahvaljujem se Bunjevačkoj matici, što mi je izdala knjigu i omogućila ovu promociju.

Ono što mi osićamo i mislimo, Ana to jednostavno zapiše. Zato je ona naš pisnik, bilo da piše na srpskom el bunjevačkom jeziku. Svi koji su bili na večeri poezije Ane Popov očli su kući bogatiji za jedno lipo pisničko veče.

Petar Kuntić

PROMINJENA PROGRAMSKA ŠEMA RT „VOJVODINE"

SUBATA – NOVI TERMIN ZA „SPEKTAR"

Gledaoci koji već više od tri godine redovno gledaje „Spektar", emisiju na bunjevačkom jeziku Radio Televizije Vojvodine, u poslidnje vrime malo su zbunjeni. Kad nediljom, u polak pet, upale televizor na programu je štogod drugo, a ne „Spektar".

– Do ove „zabune" je došlo zbog tog što je od 17. marta prominjena programska šema drugog kanala RTV, pa se sad „Spektar" emituje subatom od polak četri – objašnjava Joso Poljaković, urednik ove emisije. **– Druga promina je što se sad emisija pravi i emituje nediljno, tako da je na programu svake subate. Novo je i to što oni gledaoci koji je propušte u subatu, mogu je vidit petkom u 12 sati i 10 minuta kad je repriza.**

Emisija u novom terminu

Tako će se virni gledači ove emisije, koji ima podosta, imat prilike češće informisat o dešavanjima u bunjevačkoj zajednici.

B. N.

UPOREDNI PRIKAZ NIKI SRPSKI I BUNJEVAČKI PRIZIMENA

PORIKLO PRIZIMENA

Iako je knjiga profesora Miroslava Niškanovića (stručnog saradnika srpskog Genealoškog centra) SRPSKA PREZIMENA – značenje – rasprostranjenost – poreklo porodica izašla iz štampe 2004. godine, teme koje divane o antroponimiji i patronimiji uvik su interesantne. Ko smo, od kaleg smo poriklom zanima tušta čeljadi. Zanimljivo je da u ovoj knjigi ima tušta srpski i bunjevački prizimena koja su ista

U knjigi **SRPSKA PREZIMENA** obrađena su nika srpska prizimena koja su ista i s prizimenima ovdašnji Bunjevaca koja su obrađena u **IMENOSLOVU BAČKIH BUNJEVACA**, autora Marka Peića i Grge Bačlije u redakciji prof. dr Dragoljuba Petrovića, u izdanju „Matice srpske" u Novom Sadu, Odeljenje za književnost i jezik.

Prija neg što pridem na uporednu analizu i prikazivanje srodnosti niki prizimena kod Srba i Bunjevaca, nije na odmet istaknit odrednicu iz ***Rečnika stranih reči***, Milana Vujaklije, izdanje „Prosveta" Beograd 1972. god. str. 623, koja se odnosi na odrednicu „ime":

– Nomen, lat, Ime, naziv: gram, reč koja označava neku stvar /Nomen substantivum/ ili osobinu i svojstvo neke stvari /Nomen adjektivum/

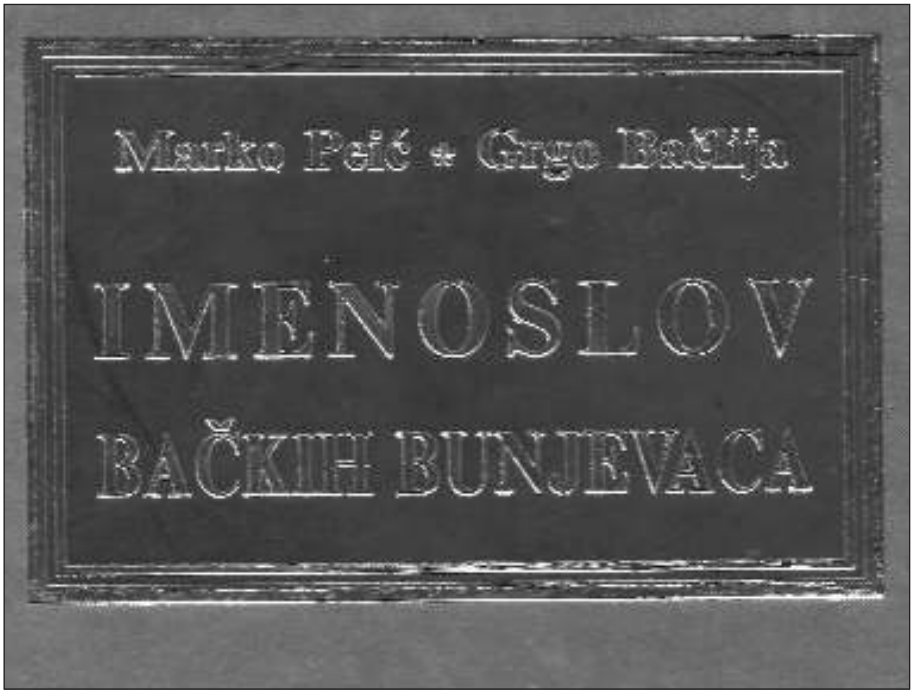
– Nomen gentile, Narodno ime, na primer, Srbin, Hrvat, Francuz i sl.

– Nomen est omen, Ime je znamenje, predznak tj. često već samo ime sadrži veliko značenje, pokazuje osobinu onoga koji ga nosi, npr. kad se neko zove Vinko i voli vino itd...

U ovoj knjigi genealoškog sadržaja ukupno ime 34 prizimena koja se istovrimeno mogu nać i u knjigi ***Imenoslov bačkih Bunjevaca*** i to: Babić, Blažič, Božić, Bošnjak, Brkić, Vidović, Gavrilović, Živković, Ilić, Jablanović, Jelačić, Knežević, Kovačević, Kralj, Majstorović, Marinović, Marković, Mijić, Miletić, Milić, Mihić, Pavlović, Pejak, Prodanović, Radić, Rac, Rodić, Ružić, Sekulić, Stanišić, Todorić, Tomašević, Filipović, Čavić i Škorić.

Genealoška istraživanja prof. Niškanović vršio je u Srbiji, Crnoj Gori i Republiki Srpskoj, na terenu više od jedne decenije uključujući i kabinetski rad i druge vidove komunikacija sa zainteresovanim osobama za istraživanje istorijskog porikla pojedni porodica el roda.

Interesovanje za istorijsko poriklo tzv. porodičnog stabla, rodova, bratstava i plemena i izrada rodoslovni tablica, zastupljeno je i kod niki plemenitaški i viđeniji familija kod Bunjevaca (Dulići, Stipići, Stantići, Skenderovići, Pejići, Bačlijini i dr.)

Nika porodična stabla su objavljena i u vidu porodični monografija rodovskog i plemenskog rodoslova ko npr.:

„Veliko obiteljsko stablo Dulićevih", autora Lazara Ivana Krmpotića, u izadanju „Pučke kasine 1878". god., i „Birografike" d.o.o. Subotica, 2005. god. što je za svaku pofalu i kojim primerom bi tribale krenit i sve druge bunjevačke familije koje drže da svojeg ugleda i plemenitaškog porikla.

Tehnički i tehnološki napridak, raspadanje seoski porodični zadruga kod Bunjevaca, na salašima, masovno napuštanje sela i doseljavanje u gradove, nasilna ateizacija i odnarođavanje i mađarizacija Bunjevaca, imali su za poslidicu raspadanje tradicionalni familijarni zadruga, plemena i napuštanje običajne prakse, uslid čega su genealoška saznanja izgubila svoju privashodnu svrhu, obezbiđivanje rodovske egzogamije a sotim bi bila i marginalizovana.

Raspadom komunističkog – socijalističkog sistema i uređenja i njegovi promašeni vridnosti, postavilo se pitanje sveokupnog priispitivanja i vraćanja u prošlost i istraživanja svog nacionalnog i etničkog porikla, i povratka tradiciji.

Istoričari koji su se do sad bavili geneaološkim istraživanjima poseban akcenat su posvećivali vladarskim, kraljevskim i drugim uglednim plemenitaškim familijama, a manje istraživanjima obični lju-di.

U svakom geneaološkom istraživanju, isto se svodi na:

- razjašnjenja značenja prizimena,
- načina njegovog nastanka,
- njegovu rasprostranjenost,
- poriklo familije el rodova u izradi rodoslovni tablica.

Geneološka znanja su uslovljena društveno, ekonomski i političkim odnosima na prostorima na kojim su živili i odraz su njevog socio-kulturnog ponašanja.

Ova istraživanja obezbiđivaje se kroz porodične, rodovske i plemenske egzogamije al i kroz regulisanje imovinsko pravni odnosa izmed pojedini članova porodični zadruga kod ovdašnji Bunjevaca.

Rod je šira rodbinska – srodnička zajednica, koju sačinjavaju više familija koje

vode poriklo od jednog zajedničkog pretka i imaju zajedničko rodovko ime, prizime, kumstvo, groblje, raspored salaša u šorovima el ulicama na selu el slično. Rod nastaje diobama porodični zadruga el sami porodica tokom nikoliko generacija, a nestaje kad se vrimenom toliko namnože članovi po krvnom srodstvu među sobom vrimenom zdravo udalje pa se taki prvobitni rod raspadne na više novi samostalni dilova.

Osnovno obilužje roda je rodovska egzogamija, tj. zabrana stupanja u bračne veze unutar roda koja obuvaća krvne i ritualne srodnike ko i široki krug ostali srodnika.

U brak po tradicionalnim svaćanjima Bunjevci nisu smili stupit u bračnu zajednicu jednog pretka brez obzira na stepen srodstva, pa su na taj način bile zabranjene bračne veze izmed istog bratstva pa i plemena, s otim da su zabiluženi slučajovi kod ovdašnji Bunjevaca da su dica iz bogati bunjevački familija stupali u bračne veze s srodnicima istog roda u četvrtom stepenu iz koji su se po pravilu rađala retardirana dica a samo radi očuvanja veliki zemljišni posida (lanaca).

Poriklo i rodovska pripadnost računa se samo po muškim precima pa se samo navode imena muških pridaka.

– Bratstvo je zajednica više rodova čiji se članovi smatraje srodnicima po tom što jesu el viruju da su potomci jednog zajedničkog pritka.

– Pleme je veće zajednica koja je sastavljena od nikoliko bratstava, koji čuvaje pridanja i virovanja o poriklu cilog plemena od jednog istog pretka po kojem je obično pleme i dobilo naziv (Vidakovići, Vojnići, Mamužići, Mačkovići itd.).

Inače, svi ljudi dobijaju nadivanjom svoje ime tek rođenjom dok je prizime uvik konstantna činjenica koja je svakom data još prija rođenja, tj. prija upisa u matičnu knjigu rođeni s otim što se prizime prinosi i na potomke tj. dicu, unuke i praunuke.

Lično ime se dobija tek po rođenju diteta a isto najčešće biraju roditelji odnosno kršteni kum na krštenju diteta.

Za bliže određenje ličnosti asnira se pored imena i prizimena i ime oca, odnosno majke.

Prizimena koja odražavaje vezu s nikom drugom osobom i to najčšće vezu (roditelj – dica) su najviše patronimi po ličnom imenu oca (Kovačević, Marković, Petrović, Đurić i itd.), dok se kod matronima (imena po ličnom imenu majke javljaju prizimena Mandić (Manda), Marinović (Marija), Marić (Marija) i sl.

Prizimena koja označavaje lični izgled el karakter osobe po kojoj je nastalo prizime možmo ji nabrojit ko: Pašić (od turskog Paša), Crnković (osoba tamne puti), Bilić (osoba blidolike puti), Plavšić (osoba plave kose) i sl.

Prizimena koja ukazivaje na misto boravišta osoba kod Bunjevaca imamo slideća: Bikićov (misto Bikić u Bajskom trokutu, Mađarska), Subotički (ime grada Subotice), Palić (ime jezera i naselja Palić), Baćinac (Baćin ime mista u Mađarskoj), Gabrić (ime mista kod Subotice), Lemeš (ime mista kod Sombora (Svetozar Miletić)), Budimčević (Budim dio grada Budimpešte u Mađarskoj), Somborac (Sombor ime grada), Garić (Gara ime naselja u Bajskom trokutu), Matević (ime naselja u Bajskom trokutu), Bačlija, (od imena mista Bač u Bačkoj el od pokrajine Bačka), Kulić (od imena naselja Kula u Bačkoj), Sente (od imena grada Senta u Bačkoj u Potisju), Peić Tukuljac, (od imena naselja Tukulja u Mađarskoj kod Budimpešte) itd.

Prizimena prema zanimanju kod Bunjevaca su: Sarić (od zanimanja sarač), Kovač (od zanimanja kovač), Kovačević (od zanimanja kovač), Popović (po zanimanju rodonačelnika koji je bio svećenik), Kolar (zanatlija za izradu zaprežne opreme), Ziđarev (ziđar), Berberović (berber – muški frizer), Čobanov (čobanin – čuvar josaga).

Naslidna imena su provobitno uvodile kraljevske i plemićke porodice, dok se sačinjavanje rodoslova javlja tek od 17. vika.

Sačinjavanje rodoslova i isticanja krvne veze sa rodonačelnicima – precima, imalo je za cilj sačuvat dugo sticani ugled i cilovitost imanja koja take familije imadu. Stvaranje prizimena doprinelo je isticanje imena el nadimka – rodonačelnika – pritka.

Za katoličke zemlje, prilomni trenutak je nasto odlukama Tridentskog koncila s kraja 16. vika kad je u katoličkoj crkvi uvedeno obavezno vođenje matični knjiga, za sve staleže ko i „Jožefinski patent" s kraja 18. vika u Austro-Ugarskoj monarhiji, kad prizimena i zakonski postaju obavezna za sve građane.

Najznačajniji pisani izvori za genealoška istraživanja su matične knjige – protokoli: rođeni, kršteni, vinčani i umrli.

Matične knjige omogućavaje da uočimo mnoge pojave za životni ciklus određene osobe počev od, rađanja, ženidbe, umiranja ko i za celibat, obim i širinu rodovske egzogamije, razmire seoske i oblasne endogamije doba života u kojem se stupa u brak, pridbračni i vanbračni odnosi i sl.

Narativni izvori tj. razna kazivanja koja su data u usminoj el pismenoj formi u prozi el stihovima ko i ona koja su saopštena pojedincima a obuhvaćaje anale, litopise, memoare, autobiografije, dnevnike i sl. Takođe su dragocini za istaživanje i utvrđivanje porikla pojedini familija, ko usmeni izvori koji su dobijeni putom neposridnog kontakta el u nevezanom divanu i koji je manje el više pouzdan, subjektivan, sistematski el površno prikupljen, cilovit el fragmentaran, reprezentativan el zanemaren, usput iskazan, manje el veće starosti – dugovičnosti, el onaj koji je dobijen planski el slučajno u zavisnosti od faktora koji su dilovali na njegovo nastajanje, vrime skupljanja ko i vrime na koje se odnosi, ličnost skupljača, ličnost kazivača i planske metode samog terenskog rada i istraživanja.

Grgo Bačlija

KULTURNA BAŠTINA NACIONALNI MANJINA

Piše: Nevenka Bašić Palković

VELIKI ZNAČAJ ZAVIČAJNI MUZEJA

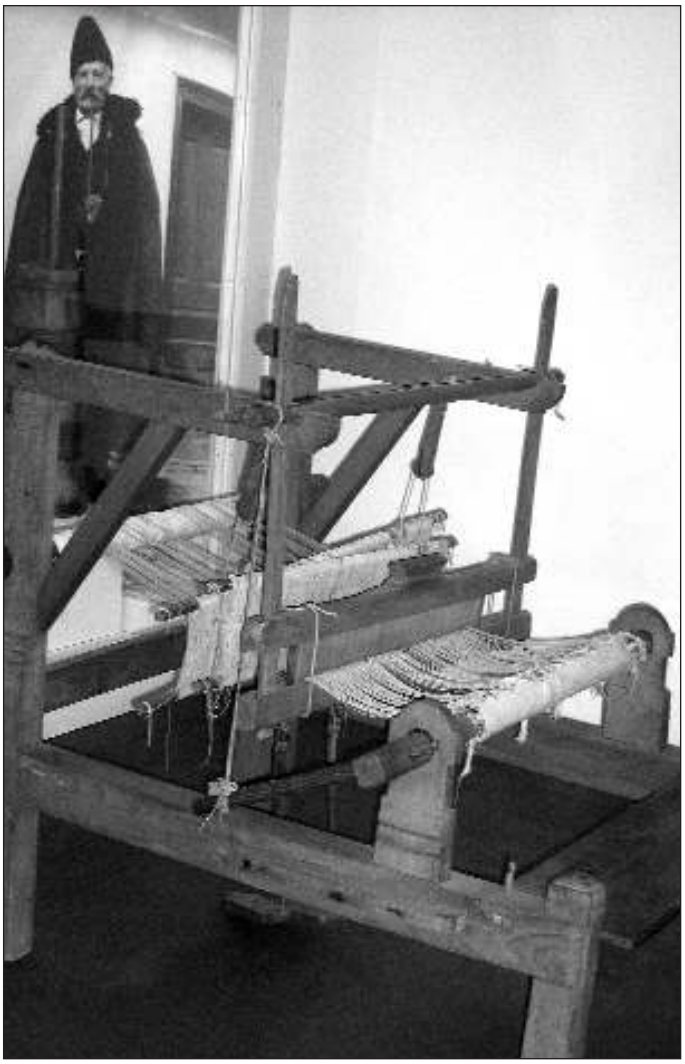
Gradski muzej u Subotici ove godine zvanično slavi 60 godina osnivanja i rada, al je prvo bibliotečko i muzejsko društvo pokrenuto još u vrime 1892. – 1895. godine

Subotičani su se svesrdno latili skupljanja knjiga i drugi „starina" krajom XIX vika na poziv svoji učeni ljudi, profesora i istoričara, pa i bogati veleposidnika koji su dobro znali u čemu je njeva važnost.

Odjedared su na svitlost dana izašli stari novci (rimski, sridnjovikovni i drugi), zatim bronzani predmeti u Mačkovićovoj cigljani iza Senćanskog groblja, srebrna pucad za dolame, dilovi stare grnčarije pa i ljudske kosti. To je značilo da su na ovom istom mistu kadgod živili drugi ljudi, pripadnici razni naroda sa svojim raznorodnim običajima u odivanju, kuvanju, stanovanju i saranjivanju. Duboko u zemlji, često baš ispod plodni uzorani njiva ili na brižuljcima, kriju se tragovi izumrli civilizacija: nakit, alatke, oruđe i oružje koje je pripadalo drevnim narodima, ratnicima i poljodilcima, ženama i njevoj dici, carevima i slugama. Ono što nas najviše u srce dira jesu primerci pravi umitnički dila koja su ostala sačuvana posli više hiljada godina, a deljala ji je, il vajala još nevišta ljudska ruka u to davno doba. I onda su ljudi imali smisla za lipo i dobro, za vridno i korisno. Prvo su alatke i ukrase pravili od gline, kamena i kosti, a posli tog od gvožđa, bakra, bronze, zlata i cakla. Uređivali su i ukrašavali prvo svoje kolibe, kuće il šatore, a onda i posuđe, odilo, opremu i oružje.

Na osnovu svi ti sačuvani predmeta, tj. materijalni tragova, arheološki nalaza, načina gradnje nastambi, crkava i tvrđava, načina saranjivanja, odivanja, pa i „ukrašavanja", muzejska struka mož utvrdit o kojim istorijskim periodima i starim narodima je rič.

Značajno misto u muzejskoj struki imaje baš gradski, odnosno zavičajni muzeji, jer je njev zadatak da dobro izuče teren na kojem rade, da prikupe muzejske predmete baš sa te teritorije, a zatim da ji stručno obrade, zaštite i ispravno čuvaje u za to specijalno opremljenim prostorijama, a onda i da ji prikažu na izložbama. Tako radi i naš subotički Muzej od samog osnivanja, al njegov rad u dobroj miri zavisi od osnivača (SO Subotica) i načina finansiranja. Gradski muzej je ustanova kulture od posebnog društvenog interesa i pridstavlja zavičajni muzej kompleksnog tipa, što znači da pokriva više stručni oblasti: arheologiju, etnologiju, istoriju, kulturnu istoriju, biologiju, istoriju umitnosti, pedagogiju i bibliotekarstvo. Kroz sve te oblasti prati se prošlost zavičaja od prija više hiljada godina do danas. Izučavaje se materijalni tragovi i kulturna dobra svi naroda koji su kadgod i koji danas ode žive.

Bunjevci zajedno sa drugim narodima žive u Subotici i njezinoj široj okolini već više od 300 godina. Kako u Subotici po zadnjem popisu ima više od 16.000 zvanično izjašnjeni Bunjevaca, obaveza je svi kulturni ustanova u gradu, a naročito Zavičajnog odeljenja Gradske biblioteke i zavičajnog Muzeja da pored ostali naroda i nacionalni manjina izučavaje i Bunjevce.

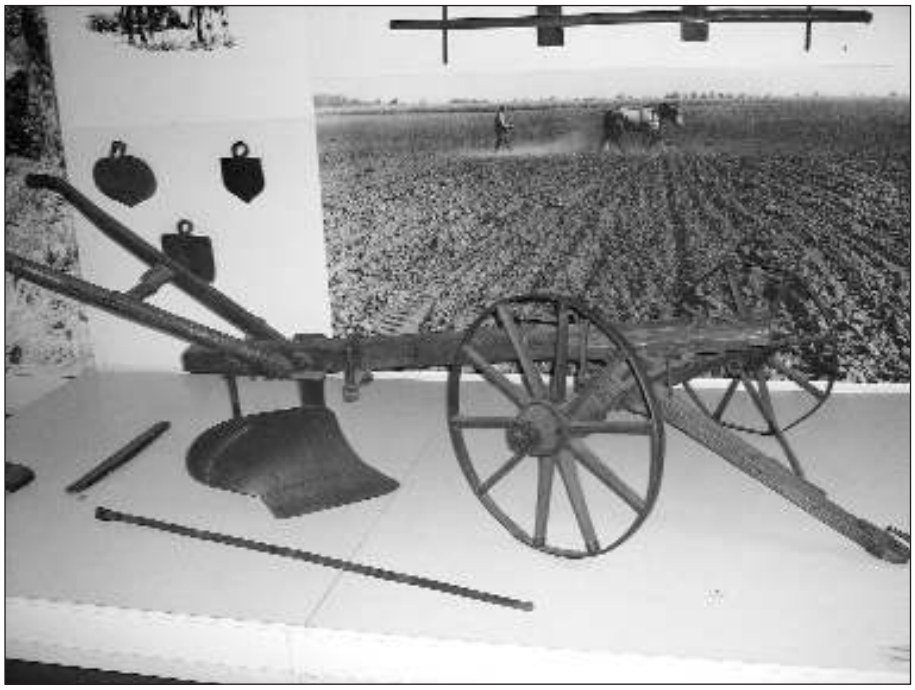
U Gradskom muzeju se od osnivanja (1948) sistematski radi na prikupljanju muzejski predmeta iz okolne bunjevački salaša i kuća: narodni nošnji, tekstila, pregača, marama, obuće (papuče, čizme, klompe, cipele), pokućstva (posuđe, namištaj, alatke), poljoprivredni alatki, predmeta vezani za narodne običaje i virske praznike (ukrasi od slame, šarena jaja, uramljene slike sa vinčanim vincima, svetnjače i dr), ko i bunjevački knjiga, kalendara, molitvenika, fotografija i novina. Ne tako davno, kustosi su na terenu bili svidoci da njim narod nudi i poklanja za muzej stare alatke, kolivke, čobanje, ćupove za pekmez, kotarice za vinograd, drvene kašike i vilice, krušne lopate, lampaše i roljke, jer su se i salaši „modernizovali" pa njim ti predmeti više ne tribaje. Jako je dobro što kod ljudi postoji svist da sve to triba sačuvat za buduće generacije koje već ne znaju kako se kadgod živilo na salašu i čemu je koji predmet služio. U novije vrime ljudi bolje znaju vridnost stari stvari i spremni su da ji se odreknu samo uz novčanu naknadu. Svakako te predmete triba ponudit područnom muzeju kako bi se spasila sad već pomalo ugrožena kulturna baština,

bez obzira što često ni muzeji nemaje novaca za otkup muzejski predmeta. Kustosi se trude da nabave sve ono važno što nedostaje u zbirkama, a nudi se na terenu ili tržištu, ali otkup i nabavka muzejski predmeta direktno zavisi od iznosa sridstava koja su za to izdvojena od strane osnivača, SO Subotica ili odobrena po pokrajinskim i republičkim konkursima. Onda se naravno dešava i to da vlasnici pokretni kulturni dobara prodaju te vridnosti onom „ko da više" i tako ostajemo bez pojedini dilova svoje kulturne baštine. Razvila se čak i prava „trgovina", šverc i preprodaja kulturnog blaga što nikom ne služi na čast. Možda je onda bolje što pojedine bunjevačke porodice ljubomorno čuvaje svoje stare nošnje, predmete, fotografije i pokućstvo ko uspomine na prošle dane, jer ne žele da ji daju u bescinje.

Bunjevci zajedno sa drugim narodima žive u Subotici i njezinoj široj okolini već više od 300 godina. Kako u Subotici po poslidnjem popisu ima više od 16.000 zvanično izjašnjeni Bunjevaca, obaveza je svi kulturni ustanova u gradu, a naročito Zavičajnog odeljenja Gradske biblioteke i zavičajnog Muzeja da pored ostali naroda i nacionalni manjina izučavaje i Bunjevce.

U Gradskom muzeju Subotica od samog osnivanja se vodilo računa da ode živi više naroda i nacionalni manjina, pa su se tako i zbirke popunjavale. Na prvoj stalnoj izložbenoj postavki, u kadgodašnjoj zgradi Muzeja u Rajhlovoj palati blizo Železničke stanice, bila je prikazana prava bunjevačka soba ko originalan enterijer na salašu, sa svim predmetima i pokućstvom koje tamo pripada. Svaki put kad se Muzej selio u druge zgrade, selila se i ova soba, tako da se još uvik mož vidit na stalnoj postavki u Gradskoj kući. Sve izgleda ko da ste u pravom enterijeru: mire su iste, mali pendžeri s četri cakla, šlingovane visoke uzgljance, vuneni pokrovci, lampaš, dolaf, parasnička peć sa bankom u ćošku, koja se ložila iz druge prostorije (tzv. kuće), svete prilike i Marinska svića na zidu, klupa i astal za kojim je užnala kadgod brojna bunjevačka familija i „usamljeni" majka i dida za astalom (dvi lutke u starinskom ruvu). Triba da vidite sa kolikim zanimanjem sva škulska dica gledaje ove enterijere, jer nasuprot sobe nalazi se i kadgodašnja kujna „pod odžak" sa zidanim šporeljom, katlankom, laboškama, naćvama i prikokvascom! Dica sa velikom pažnjom prate izlaganje kustosa ili vodiča i postavljaje tušta pitanja, a slično je i sa turistima. I oni žele da upoznaje posebnosti određenog kraja u koji su došli i možda više nikad neće, al će zato štogod naučiti i odnet u srcu ko uspominu.

U izložbenim salama Muzeja može se

još vidit svečana muška, ko i ženska bunjevačka narodna nošnja od lionske svile,

kumašni prsluki, vezene košulje, peškiri i papuče, marame i pregače, slike iz svatova, bunjevačkog kola i sa prela, muzički instrumenti, prvi bunjevački udžbenici pisani rukom učitelja Mije Mandića u kaćmarskoj škuli, 1878. godine, dokumenti, fotografije i listovi koji divane o učešću Bunjevaca u raznim istorijskim događajima, bunjevački gradonačelnici, sportisti, pisci i druge naše važne ličnosti. Kad sve ovako nabrojim, mislim da je Gradski muzej Subotica ispunio u velikoj miri svoj profesionalni zadatak da u pravom svitlu prikaže sve ljude, događaje i obilužja ovog kraja i da je dosta doprino očuvanju kulturne baštine Bunjevaca i drugi nacionalni manjina. U Muzeju većinu zaposleni čine visokoobrazovani stručni kadrovi razni usmirenja, s višim i savitničkim zvanjima, što doprinosi kvalitetnom i profesionalnom odnosu prema radu i donosi dobre rezultate.

Gradski muzej izdaje svoje tematske i studijske kataloge i stručni časopis, godišnjak ***Museion*** od 2001. godine. U njemu donesiva vrlo zanimljive i korisne stručne članke koji su u isto vrime razumljivi i positiocima muzeja: studentima, đacima, turistima i svim građanima koje zanima prošlost zavičaja da bi bolje razumili budućnost koja sve nas čeka. U godišnjaku ima i članaka sa tematikom iz prošlosti i života i rada pripadnika nacionalni manjina i to je jedini trojezični stručni časopis u Srbiji.

U jubilarnoj godini, međutim, Gradski muzej će se ponovo priseliti u novu zgradu (Trg sinagoge 3), bivše štamaparije „Minerva", gdi će u narednim godinama prirediti novu stalnu postavku i brojne tematske izložbe. Nadamo se da će se nastaviti i poboljšati dosadašnja praksa da su u delatnosti ove značajne institucije kulture u našem gradu ravnopravno zastupljeni svi narodi i nacionalne manjine, bez obzira na politička previranja, jer to je odlika pravog profesionalizma i tolerancije koju nam struka i savist nalaže.

Napomina: Sve fotografije uz tekst prikazuju Stalnu postavku Gradskog muzeja u Subotici

ADAM KOSTALIĆ, MLADIĆ U DEVEDESETOJ

DUV BITNIJI OD GODINA

Ovaj vrimešni gospodin me podsića na stare spominare, jel je baš ko i oni pripun divni uspomina. Uporno prkosi zubu vrimena, iako su ga šibali vitrovi mnogi zima i žegla sunca mnogi lita, ostaje, da nas podsiti na davno zaboravljena vrimena

Na Velikom bunjevačkom prelu koje je održano 1. februara ove godine u Somboru, u hotelu „Internacion", gosti su pored redovnog programa (koji je kako divane čeljad bio odličan) prisustvovali i jednom zaista fantastičnom i nesvakidašnjem događaju. Naime, najstariji član U. G. „Bunjevačko kolo" gospodin Adam Kostalić, koji je ove godine proslavio svoj devedeseti rođendan, je sa svojom partnerkom Anicom Đurđev, koja broji 85 lita, otvorio Prelo valcerom. Ispraćeni su velikim aplauzom, ovacijama i iskrenim čestitkama. A kako i ne bi? Ovaj vrimešni par se nuz igru bukvalno podmladio. Klizili su po podijumu ko da su otirali sa sebe teret nakupljeni godina.

Volim plesat. Bilo mi je izuzetno zadovoljstvo što smo moja Anica i ja imali tu čast da otvorimo Prelo. Anica je moja nevinčana supruga el kako ja volim kazat – moja cura. Nas dvoje redovno iđemo na igranke, svaki vikend. Puno plešemo i uživamo u tom. Vrlo smo aktivni. Ja sam redovan član u još četri organizacije: opštinskoj organizaciji invalida rada, Udruženju penzionera, lovačkom društvu „Bački Monoštor" i ribolovačkom društvu „Magic fish", di sam počasni član, kaže Adam.

Dramska sekcija starog Bunjevačkog kola

Ples Adama i Anice

Adam Kostalić

Ovaj vrimešni gospodin me podsića na stare spominare, jel je baš ko i oni pripun divni uspomina. Uporno prkosi zubu vrimena, iako su ga šibali vitrovi mnogi zima i žegla sunca mnogi lita, ostaje, da nas podsiti na davno zaboravljena vrimena.

Cika Adam, kako ga mnogi Somborci, nije samo po godinama života najstariji član spomenutog Udruženja, već i po dužini članstva u njemu. Član je društva još od daleke 1935. godine.

Kad sam imo 17 godina, učlanio sam se u „Bunjevačko kolo". Kako je to bilo lipo vrime, prisića se sa tugom u glasu gospodin Adam i nastavlja: **Društvo je imalo svoju zgradu u srcu Sombora – Pariskoj ulici. Bio je to naš drugi dom. Redovno smo se okupljali kako bi pivali, igrali, proslavljali kaki svetac jel se jednostavno družili. Pivo sam u horu i bio član dramske sekcije. Radili smo u to vrime „punom parom", dobrim više od ostali društava. Još se sićam niki pridstava koje smo igrali: „Tri lutalice", „Pokojnik", „Seoske lole", „Ča-Bonina razgala", „Šokica" – u kojoj je moja sestra igrala glavnu ulogu i mnoge druge**, pripovida čika Adam i s uzbuđenjom u glasu dodaje, **„Sad kad su Bunjevci ponovo dobili svoj dom, opet ćemo se moć okupljat u onako velikom broju i družit se!**

Na pitanje da li nam mož otkrit tajnu svoje dugovičnosti, čika Adam kaže:

Znaš, dite, nema tu nikake tajne. Mislim da je najbitnije bit aktivan. Ja sam cio život bio aktivan i provodio sam puno vrimena u prirodi. I danas vrlo rado iđem u lov, ribolov, liti na plivanje. Tušta iđem pišice, kad god mi to vrimenski uslovi dozvole. Kad je vrime nepovoljno za šetnju, vozim kola. Još uvik imam vozačku dozvolu", ponosno odgovara ovaj starac s mladalačkim duvom. **U slobodno vrime, volim čitat. Evo trenutno čitam knjigu „Lurd" autora Emila Zole",** kaže Adam i pokazuva na policu punu „Bunjevačkih novina", i dodaje, **Redovno čitam „Bunjevačke novine" i jako mi se sviđaje tekstovi, a naročito mi se sviđa što su napisane na pravom bunjevačkom jeziku onom kako se kadgod divanilo.**

Posli divana s Adamom Kostalićom, „devedesetogodišnjim mladićom", svatila sam da iako ne možemo zaustavit godine, možemo sačuvat mladalački duv. Svako je star onoliko koliko se starim osića.

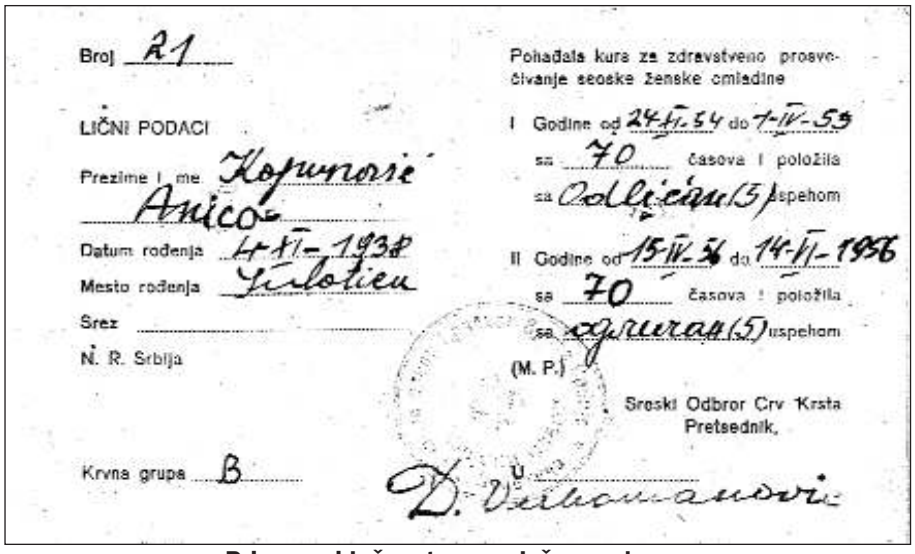
T. B.

IZ ŽIVOTA BUNJEVACA: I BUNJEVKE SU IMALE SVOJE VRIME ZA NAUKU

ŠKULA ŽIVOTA

Naše Bunjevke koje su završile samo osnovnu škulu išle su na kurs Crvenog krsta, di su učile o svim praktičnim važnim stvarima koje će njim tribat u životu

Tamo digod posli Drugog svitskog rata, bio je uveden kurs za zdravstveno vaspitanje seoske ženske omladine. To je bilo za cure od šesnajst – sedamnajst godina, a bilo je obavezno ić. Išlo se dvi godine, od novembra do marta, kad nije sezona poljski poslova. To je bilo zdravo korisno, tušta se moglo naučit, što je ženskoj čeljadi u životu tribalo. Na kurs se išlo u škulu kad izađu đakovi. Učili su učitelj, učiteljica i jedan čovik iz Crvenog krsta. Prve godine se učilo o kuvanju, pečenju kolača, spremanju kujne i pribora za ilo. O pranju košulja i peglanju, kuvanju domaćeg sapuna i po jedan ručni rad, šivenje, štrikanje el eklanje, već šta je koja cura volila. Učilo se o bolestima, zaraznim i nezaraznim, kako se prinose i kako se čuvat od nji. Bile su i knjige i drugi pribor, da se zapiše i dobro nauči kad budne ispit.

Broj 21

LIČNI PODACI

Prezime i ime Kopunović Anica

Datum rođenja 4-XI-1938

Mesto rođenja Subotica

Srez

N. R. Srbija

Krvna grupa B

Pohađala kurs za zdravstveno prosvećivanje seoske ženske omladine

I Godine od 24-IV-54 do 1-IV-55 sa 70 časova i položila sa odličnim (5) uspehom

II Godine od 15-IV-56 do 14-II-1956 sa 70 časova i položila sa odličnim (5) uspehom

(M. P.)

Seoski Odbor Crv Krsta
Predsednik,

U

D. Vukomanović

Primer svidočanstva o položenom kursu

Druge godine se učilo više o ženski stvarima, o misečnici i spolnim bolestima, jel o ti stvarima se nije kod kuće divanilo. O začeću i trudnoći, o porođaju da se mož pomoć ženi ako zatriba, kako i di se sveže pupčana pantlika i prisiče. Kako se povija beba i oblači, kad i s čim triba počet ranit dite.

Ja sam sve to dobro naučila i ubardala, kogod da sam znala da će mi tribat. Tako sam jedared, više godina posli, jednu ženu i porodila. Bila je nedilja posli podne, na komšinskom salašu tribala je pomoć babice. Utrevilo se baš da je babica bila na godišnjem odmoru, a doktor nediljom nije radijo. Auta onda nije bilo na salašima da se odnese porodilja u bolnicu, a beba borame neće čekat. Onda sam ja zasukala rukave, pripasala bilu pregaču, iskuvala konac i makaze, sve ko što su nas učili. Posli kraćeg porođaja privatila sam dite, svezla i prisikla pupčanu pantliku, pa je onda okupala i povila. Rodila se curica živa i zdrava, a i s mamom je bilo sve u redu. Nije tribala doktorska pomoć, i otac diteta je bio srićan što je sve dobro prošlo, pa su curici dali moje ime. Zato je dobro sve znat, nikad se ne zna kad će zatribat.

A. V. K.

OBIČAJI – DODOLE

Naši su prici kadgod držali tušta običaja, a danas je od tog zdravo malo sačuvano. Ni se zabodavad divanilo koliko je sela toliko i običaja. Tako je malo oni koji znadu da su kadgod kod Bunjevaca kad je sušno vrime išle dodole.

Svi ti običaji bili su utkani i vezani za život paora. Uvik su kazali da Đurđevska, Spasovska i Dovska kiša zlata vridi.

Zdravo davno bio je običaj, oko Đurđeva, Spasova i Dova, ako je bila suša, da iđu Dodole. To je bila grupa od šest žena, koje su se nakitile s zelenim granama i rogozom, a na glavi su imale zelene vince. Tako nakićene išle su po salašima i selima di je kiša najvećma tribala.

Kad dođu prid kuću zapivaje.

Molimo se višnjem Bogu oj dodole,
Da udari rosna kiša oj dodole,
Da pokisnu svi orači oj dodole,
Svi orači i kopači oj dodole,
I po kući poslovači oj dodole.

Onda ji domaćica polije vodom iz kabla, a one se otresaje, pa voda sa zeleni grana pada ko kapi kiše na zemlju. Na kraju Dodole dobiju kaki poklon el malo novaca, pa odu dalje.

Dodole

POSLIDNJI ŽIVI ČLAN „HAJINE POSTAVE"

HAJINIM STOPAMA

Dr Josip Stantić, naš sugrađanin, penzioner, doktor ekonomski nauka, zaljubljenik u muziku i poštivalac načela da je svaka umitnost bogata u onoj miri u kojoj joj vi znate dat sebe

Veličina svakog čovika najbolje se vidi po njegovoj skromonosti. Upravo taki je dr Josip Stantić, koji više stoji iza svoji dila neg isprid nji. Više voli divanit o svojem velikom učitelju Peri Tumbas Haji, neg o sebi i svojem životu, kojeg i ne zna razdilit od tako jakog uticaja kaki je imo Hajo na njeg. Naš divan krenio je poput malog potočića, koji se kasnije pritvorio u riku nabujalu od uspomina i sićanja iz života našeg sagovornika.

Rođen sam 17. februara 1936. godine, počeo je svoju ispovist dr Stantić. **U škulu sam krenio već sa šest godina, pa sam malu maturu završio već 1949. godine. S šesnajst godina upozno sam Peru Tumbas Haju i već te godine počo sam svirat tamburicu. Pošo sam u ekonomsku škulu, koju sam na polugodištu drugog razreda privremeno napuštio iz zdravstveni razloga, a to je potrajalo skoro dvi godine. Tako sam u toj dokolici tamburom prikraćivo vrime. Škulu sam nastavio 1952. godine kad sam počo i svirat u tamburaškom orkestru Pere Tumbas Haje. Imo sam svega šesnajst godina, ko njegov najmlađi član, dok je Hajo imao šesdeset i jednu godinu i bio najstariji –** prisića se dr Stantić.

Svoje muzičko obrazovanje Stantić je nastavio i dalje, kad je 1953. pošo učit sviranje gitare u specifičnom tamburaškom stilu. U to vrime u muzičkoj škuli i kulturno prosvitnoj zajednici organizovo su kurs za tamburaško muziciranje u prostorijama filharmonije, današnji Zavod za urbanizam.

Dok sam završavo sridnju škulu, vodio sam kvartet gitara u OKUD „Mladost", iz tog vrimena je i knjižica „Noć na Paliću" (1959) s Hajinim i mojim pismama i par narodni kola. U međuvrimenu, 1960. godine upiso sam višu komercijalnu škulu nuz rad, što je bilo zdravo zahtivno i puno mi je vrimena oduzimalo. Te godine poslidnji put sam nastupo i to baš na jubilarnom Hajinom koncertu, posli čega sam na duže vrime napuštio muziku.

Ponovo će se u svitu muzike dr Stantić pojavit 1968. godine, kad je osnovana Radio Subotica i njezin orkestar, čiji će istaknut član bit. Dvi godine kasnije RTV Zagreb snimo je seriju „Boltine zgode i nezgode", di je muzički osmilio serijal. Uslidilo je angažovanje i u Radio Beogradu 1976. godine, di je snimio emisiju „Od čarde do čarde". I na polju ekonomije Josip Stantić je napridovo dalje, tako je 1983. godine doktoriro, a jedanaest godina kasnije očo u penziju. Da bi se onda opet počo bavit s muzikom, al više nako amaterski. Sad vodi orkestar udruženja penzionera.

Dr Josip Stantić

Ono što bi izdvojio ko izuzetno, je to da je 2001. godine na 110-tu godišnjicu rođenja Pere Tumbas Haje, na festivalu „Bunjevačkog narodnog stvaralaštva", izvedeno „Perino kolo" pod mojim vođstvom. Onda mi je prišao Marko Peić i kazo: „E na ovom si ti tribo doktorirat!" Taj smo orkestar posli krstili „Sledbenici Pere Tumbas Haje", valjdar i zato što je mene pokojni Hajo, još dok sam počinjo svirat s njim, prozvo svojim slidbenikom. Žao mi je što se zbog drugi poslova koje sam obavljo to nije u potpunosti obistinilo. Zato sam došo na ideju, da nigujem način muziciranja iz prve polovine prošlog vika, kako u tamburaškoj, tako i u šlagerskoj muziki, onako, kako je to radio legendarni Hajo. U Velikoj vićnici 2003. godine, izvedena je pisma „Sanjala sam salaš bili", na tekst Gabrijele Diklić, i dva šlagera u stilu pedeseti godina XX vika, na festivalu „Ljubavi i vina". U međuvrimenu je krenio i „Festival bunjevački pisama" 2001. godine di sam redovan učesnik – divani nam Stantić.

Iako dr Stantić ima volje na pritek, zdravlje ga je lagano počelo idavat, zato se 2005. godine posli niza zdravstveni problema, definitivno povuko iz muzike. Tu i tamo komponuje po koju pismu i to je sve. Pored muzike, Stantić se oprobo i u pisanju tekstova za druge autore, izmed ostalog i za našeg čuvenog pokojnog harmonikaša i kompozitora, Antuša Gabrića. O tom danas samo kratko i skromno kaže: **Zašto da ja pišem tekstove pored toliki pisnika?**

Još davno napiso je i par pismica za dicu, al misli da bi njim se dica samo smijala. O tamburi ko instrumentu posli toliko godina muziciranja, Stantić kaže: **Pokojni Hajo je već onda koristio tamburu i u ozbiljnoj muziki. Ja te ambicije nemam. Napisao sam, doduše, jedan marš i dao svom profesoru, „meštru" kako smo ga zvali, još u sridnjoj škuli. On je to odma odsviro na bas primu i pitao otkaleg mi to. Ja sam kazao da sam štogod probo, a on je onda metnio ruku na notni zapis i kazo: „Ovo mož' prid kuma!" Meni je cilj samo održat uspominu na Haju u oblasti narodne muzike.**

Omiljena muzička dila su mu Bunjevačko kolo i Bećarac, ali kako kaže, samo nako ko što ga on izvodi. Profesionalno bavljenje muzikom, Stantić smatra zdravo zahtivnim, čerez čega muzičari kratko žive. Vik našeg sagovornika kandar je produžila ekonomija, koja mu se pored muzike uvik kroz život provlačila.

Petar Kuntić

SVEČANO OTVORENE ADAPTIRANE PROSTORIJE BUNJEVAČKE MATICE

MATICA U NOVOM RUVU

Nuz prisustvo visoki zvanica, svečano je obiluženo otvaranje obnovljeni prostorija Bunjevačke matice. Ode će Bunjevci moć nigovat svoju kulturu i pokasti svojoj varoši i javnosti uopšte, ono najbolje što imadu

Nove prostorije Matice čekaje i nove članove

Ministar prosvite dr Zoran Lončar

Saša Vučinić, pridsidnik Skupštine Subotice pozdravlja prisutne

Zoran Prćić, dr Zoltan Jegeš, Bogdan Laban, dr Zoran Lončar, Saša Vučinić, Nikola Babić i mr Branko Franciškoviće

Ivan Sedlak, pridsidnik Bunjevačke matice otvara nove prostorije

ČLANOVI I FOLKLORCI BKC-A IZ TAVANKUTA PRVI PUT SU ORGANIZOVALI OBIČAJ POLIVANJA

PONOSNO SE VIJORILA

U Donjem Tavankutu na salašu Ilije i Mande Skenderović na kućnom pragu s majkom i didom polivače je dočekala Ana (4) obučena u bili šling. Samo za ovu priliku isprid doma BKC-a u avliji napravljen je đeram i oko njega su polivači polivali divojke. Iz bokala su bile polivane Adrijana i Ružica. Na štrangi u avliji sušilo se nekoliko komadi ruva od sefira. Prava radost za dicu nastala je kad je na red došlo tuckanje s jajima. Al ta srića je bila zdravo ćudljiva, dok je jaje čitavo i pobiđiva druge – dobro je, al čim se razlupa oma je nastala sveopšta sumnja u poriklo jajeta – cigurno je morčije. Organizatori su pripravili lipe i interesantne pehare za pobidnike. Ove godine grupno gledano pobidile su curice.

Prvo misto pripalo je Maji Balažević, drugo Milici Vujević, a treće Milici Tumbas. Kako se kadgod išlo u polivače pokazo je Perica Pavlik fijakerista, kad se popo na dva konja. Svirci su mu svirali, a on je šešir metnio konju na glavu. Polivače je po Tavankutu privozilo dva fijakera i jedan špediter.

Kako je ove godine Vodeni ponediljak, kogod i Uskrs, prispio ranije, vrime je bilo dosta ladno, a duvo je i niki jak vitar. Al i pored tog, igralo se kolo, častilo, kitilo, darivalo, a cure su junački podnosile polivanje s ladnom vodom.

Ono što još triba istaknit je bunjevačka zastava koja se vijorila putom dok su išli polivači u fijakeru, a čeljad ju je s ponosom i veseljom pozdravila. Iako je ovo prvi organizovan Vodeni ponediljak BKC iz Tavankuta lipo je prikazo ovaj naš lip i stari adet.

BKC IZ BAJMOKA ORGANIZOVO JE PO PETI PUT POLIVAČE

BUNJEVAČKA ZASTAVA

Krenilo se s četri fijakera i jednim špediterom od KPD „Jedinstvo-Egyseg" pa prema selu, tog ladnog i vitrovitog 24. marta na Vodeni ponediljak.

Buljovčić Jasna i Pere s Rate bili su prvi domaćini koji su u svojoj kući primili polivače. Nji su čekale mlade i lipe cure, Marijana (12), Ana (15). Nji dvi su po drugi put bile polivane a treća je bila Danijela (14) koja je prvi put čekala polivače.

Kako adet zapovida momci su cure dobro polili iako je bilo vitrovito i ladno vrime. Kogod i svugdi i ode su cure posli tog polivače zakitile cvićom, dale njim pomorandže i šareni jaja i počastili s kolačima.

Posli je u avliji bilo zdravo veselo di se igralo kolo. Kad je vrime veselja isteklo, cure su svoje darove metnile u džak, koji je bio svezan izmed dva stražnja točka na fijakeru. Posli tog su polivači s konjima što jure u galopu, praćeni svircima očli dalje.

Slideća kuća u koju su došli polivači bila je s baščom punom cvića, okićenom kapijom i pendžerima. Tu su polivače čekale dvi divojke Miljana (15) i Tamara (14), a domaćica je bila Miljanina mama Mirjana Ivković Ivandekić. Za polivače cure su se zdravo udesile, pa je Miljana bila u bilom šlingu a Tamara u muslinu. Ni ode nije od adeta zaboravljeno ništa, prvo polivanje, ponda čašćenje, kićenje. Veselja je bilo i ode, pa se zaigralo kolo. Tušta je bilo čeljadi koji su došli gledat, pa i sitit se svoje mladosti kad su polivači obalazili dobrim više kuća.

U OSMOJ DECENIJI ZAPIVA BEĆARAC

Katicu Bedeković (79) iz Dikanovca, tačnije iz Donjeg Tavankuta i pored poodmakli godina krasi vesela narav i tilesna aktivnost. Na Vodeni ponediljak Katica je u Domu BKC-a bila je zadužena za slaganje kolača, kuvane šunke, divenice, jednom riči trudila se počastit sve goste. Al ni to nije kraj, sve prisutne je još lipše razgalila tako što je otpivala jedan bećarac, na koji su mnogi već poodavno zaboravili. Kako i ne bi, kad ga je i Katica čula još kad je bila curica od devet godina. Zato, ako vam zatriba kadgod da i vi znate zapivat:

Ej iđe lola šešir nakrivio,
ej da se sitim da me ostavio.
Ej ne ostavlja da me zaboravlja,
ej već ostavlja da češće ponavlja.

Ej stare staze ponovo se gaze,
ej stare lude ponovo se nude.
Ej misliš diko da me neće niko,
ej moj golube trojica me ljube.

M. H.

Katica Bedeković

PRIPRAVLJANJE ZA POLITIČKU KAMPANJU U AVLIJI RESTORANA „GURINOVIĆ”

Mr Branko Franciškoviċ s dicom i mladima – za koje se bori Bunjevačka stranka Vojvodine

BUNJEVAČKA STRANKA VOJVODINE U AKCIJI

Spremaje nam se izbori na svim nivoima od lokala, pokrajine do republike. S pravom se nadamo da će oni štogod prominit i donet bolje dane u našoj zemlji. Kad je politika u pitanju Bunjevci su pridugo bili u zapećku izvan važni dešavanja. Ovako stanje rišila je prominit novoosnovana Bunjevačka stranka Vojvodine.

Mediji su danas sve, pa su se u stranki latili pripravljanja spota za televiziju i slikanja fotografija za bilborde. Kako bi ji naš narod što bolje upozno, zapazio i naravno dao glas za svoja prava i napridak.

U avliji restorana „Gurinović” su slikani motivi za propagiranje stranke. Okupljeno je petnajstak bunjevačke dice, koje su u nošnju KUD-a Bunjevke obukle Slavica Zvekanov i Laura Makarev.

Bilo je prilipo gledat našu dicu – našu budućnost kako se šepure po prolićnom sunčanom danu u bunjevačkim nošnjama. Najmlađa med njima bila je Nađa, koja ima samo dvi i po godine. Okružen dicom i mladima pridsidnik Bunjevačke stranke Vojvodine mr Branko Franciškoviċ kratko je kazo: **„ZA NJI SE MORAMO BORIT”!**

SIĆANJE NA KADGODAŠNJE OBIČAJE

Piše: Ana Vojnić Kortmiš

DOVE – VELIK SVETAC

Prid nama su Dove, a to je jedan od tri najveća svetca u godini. Posli Božića i Uskrsa su Dove, a to je dan kad je Isus poslo apostolima Duva svetog. Četrdeseti dan posli Uskrsa je Spasovo, dan Isusovog odlaza u nebo. Posli tog su apostoli bili u velikom stravu od Židova, posli svega što se trevilo, jel su Židovi kazali da Isus nije uskrnio, već da su ga apostoli ukrali iz groba. Apostoli su se povrimeno sastajali na molitvu, a jedan od Židova kad je uveče primetio u koju su kuću ušli, metnio je na pendžer zelenu grančicu da ujutru pripozna kuću. A kad ujutru na svakoj kući je bila zelena grančica na pendžeri. Deseti dan posli Spasova, apostoli su primili obećanog Duva svetog, dobili su rabrost i više se nisu nikog bojali.

Kod nas je običaj da na Dove mladi od 14 – 15 godina prime sakramenat potvrde, što je dar Duva svetog. Kod nas je običaj da dicu krste malu pa misto nji divani kum el kuma. Na Dove dođu u crkvu s kumovima, pa sami kažu da privaćaje viru i da se odriču sotone. To je velik događaj. Svečano se obuku i mladi i kumovi pa dođu na veliku svečanu misu. Sićanje na onu zelenu grančicu na pendžeri, taj običaj se sačuvo do dan danas, samo se i to malo ulipčalo. U Jeruzalemu je to bila zelena grančica od drveća koje je tamo raslo. Kod nas je to grančica zove, valjda zato što baš i procvata u proliće oko Dova, pa se s taki procvatani granama lipo nakite pendžeri na kućama i salašima, ko i kapije, đerma i sve druge staje za josag. Naši stari su se paštrili da do Dova pomažu salaše i kuće krečom, a doli podvuku plašu, pa tako lipo izgledaje bili zidovi nakićeni zelenim granama zove. To je bio poso za dicu i za mlade. Oni još uveče izaberu lipi grana zove pa nalome, a ujtru rano se kitilo. Dove su velik svetac, a kadgod se slavio tri dana išlo se u crkvu, a nije se ništa radilo.

Ima jedan običaj koji je vezan za Dove, prvi prolićni velik svetac, a to su kraljice. Kraljice se spominju još u pridkršćanskom vrimenu, jel se tako obilužavalo buđenje prirode u proliće. Pripiv u pismama koje pivaje kraljice je Ljeljo, što je ime kadgodašnje boginje ljubavi. Kraljice su išle u grupi od osam cura, od deset do petnajst godina, a posli su davale misto drugi mlađim curama. Di je bilo više sestara, trevilo se da su sve redom bile kraljice. U starije vrime dok se još nisu nosile svile, kraljice su išle u biloj šlingovanoj narodnoj nošnji, što su naše žene znale zdravo lipo sašit i ušlingovat. Nošnja je bila košulja i gornja suknja šlingovana, a ispod

Kićenje s zovom

jedna el dvi suknje malo kraće bile, šlingovan keceljac i mider, a oko pojasa igrač koji se vezo na velik kukalj.

Ruvo se štrikalo i roljalo, pa je lipo izgledalo kad se obuče. Kraljice su na glavi imale krune pa su bile ko prave kraljice. Na kruni su imale naprid malo ogledalce, a priko njeg đerdan. Kadgod su kraljice išle bose, a u novije vrime su obuvale crne cipele. Kraljice su bile sve jednako obučene, al je svaki par imo svoje ime. Prvi par su zvali pridnjaci, drugi sabljari. One su imale ko male sablje nakićene s cvićom. Treći par su bili kralj i kraljica, a četvrti ban i banica. Ima u kojoj su grupi išla i po dva mladića, bili su obučeni ko čobani i držali su čobanske batine. Oni su pazili da kogod ne napadne kraljice, a zvali su se rastavljači. Kad se počela kupovat svila onda je suknja bila svilena, a i igrač i mider koji je bio urađen zlatom i sa lipi kopčama el pucadima. Svi su se paštrili oko oblačenja kraljica, rodbina i komšije, pa su nabavljali el šlingovali, ako koja štogod nije imala. Kraljice je svake godine jedna ista žena učila pivat dogod je mogla, a posli je učenje pridala mladoj ženi, a svakako koja je u mladosti bila kraljica. Kraljički pisama ima zdravo tušta, samo nisu sve zapisane pa su se nažalost i zaboravile. Pisme se dile na: koračnice, vesele i tužne. Kraljice su se oma posli Uskrsa sastajale i učile pivat, da dobro ubardaje pisme da se ne bi slučajno zbunile. Jedva su čekale da dođu Dove da iđu pivat. Ujutru se obuku, pa tako odu u crkvu na misu a onda su krenile. Dogovore se di će koja grupa ić. Kad idu putom išle su po dvi u paru, a pivale su pisme koračnice. Svaki red pisme se pivalo dvared, a na kraju se pivalo „ljeljo".

Mi selu iđemo
Selo od nas biži
Mi mu ne iđemo
Da ga porobimo...

Kad dođu prid kuću po dvi se uvate s bilom maramom i tako pivaje. Domaćini kažu šta i kome da se piva, dicama, momku, divojki, braći, sestrama, didi, majki. To su bile vesele i šaljive pisme, a ime su kazle ono kome pivaje. Ko je želio da se pivaje žalosne pisme one su pivale. Da se site svoji sinova koji su očli u rat, pa nisu znali jesul živi i oćel se vratit kući. Kadgod nije bilo telefona a ni pismo se u rat nije moglo poslat. Ima jedna pisma koja kaže kako je snaša zaplakala jel nikad nije bila cigurna oćel joj dragog pozvat u rat, a bilo je dosta koji se nikad nisu ni vratili kući.

Plakala je Stana
Na crkveni vrati
Tišijo je Pere
Svilenom maramom
Ne plač ne plač Stane
Dosta ćeš plakati
Kad ja u boj pođem
Pa kući ne dođem.

Onda je bilo i tušta siročadi, pa je bilo i za nji pisama.

Sirotica Mara
Nigdi nikog nema
Samo jednu ujnu
I još jednu strinu...

Zdravo je tužno bilo spremat sina u rat, a najvećma mami.

Opravljala majka
U katane ranka
Kad ga opravila
Triput poljubila
Ponda sila majka
Pa ga blagosiva.

Ove žalosne pisme ko je slušo svaki je zaplako.

A. V. K.

KAKO SE KADGOD ŽIVILO

ZABORAVLJEN DO

Danas jedva mož nać čeljade sridnji godina, a mlađe da i ne spominim, koji znadu šta je do, a sve je manje i starije čeljadi koja se sićaje te lipote koja je kitila Bačku ravan, a prošarala i subatički atar. I ovako želim sačuvat sićanje na isušene ritove, više volim kazat nerazumno uništene dolove

Do početka druge polovice 20. vika nisu krupno divanili o tom kako čovik triba da se ponaša u prirodi, kako da pazi na nju. Dotleg to nije ni tribalo, jel je čovik pazio, razumno hasniro i tako čuvo svoj okoliš.

Posli isušivanja ritova nije važna nakana vlasti, a ni ko je skonto da će zato kobajage na tom mistu dobit više rodne zemlje. To je tačno, dobili su više zemlje, al je šteta dobrim veća ne samo rad uništene hasne i lipote, već i rad izgubljene hasne i kako kaže upućeni rad štete u ravni jel je „poremećena biološka ravnoteža". Šteta što čovik, prija neg se mašio da remeti prirodu, nije ubardo starovinski nauk da s njom mora živit sjednan, u suživotu. To su stariji salašari naučili još u škuli života da prirodu ne smiš osakatit, moraš joj vratit natrag ono šta si uzo od nje. Zato su kadgod salašari torili zemlju, na misto izvađenog drača posadili drugi, u ritu pokosili zrilu trsku da mlade stabaljike imadu komocije za rast itd.

Srićom po jedan manji komad kunbajskog, vantelečkog i naćvinskog dola (kod „Kočande") su ostavili, a možda je kogod razuman zaustavio kabadahijsko uništavanje onog šta su kroz milenije izmeandrirale ričice Dolac, Krivaja i Čik. To su danas čuvari sićanja na uništene raspuzane šebešićke, vantelečke, đurđinske i druge dolove, najviše na prilipu đurđinsku „Purglu" ispod kadgodašnje „Mukićeve" škule. Kako su izgledali naši dolovi dade se naslutit po još tu i tamo velikim dolovima ispod Topole (Bačke Topole), po Kapetanskom ritu od Mali Pijaca do Kanjiže, dilovima dolova ispod Nadrljana, kod Monoštora (Bački), Svetićeva itd, pa i po već spominjanom kunbajskom dolu.

Kad god mi su pruži prilika da štogod spominim o dolovima, uvik na kraju ospem paljbu na bahat odnos čovika naspram prirode u kojoj je on jedan, najmoćniji žitelj, zato jel je toliko moćan mora bit čovik a ne kabadahija. Ciguran sam da će se toliki štioci složit sa mnom da tu lipotu triba sačuvat makar u ričima, a ko zna jednog dana, možda kojem moćnom i promućurnom pridnjaku padne na pamet da obnovi dolove, po isušenim kortima kudan je tekla voda.

Trska i čistac u dolu

Subatički dolovi do šezdeseti godina 20. vika

U našoj državi Bačka je ravan omeđena Dunavom, Tisom i državnom granicom. Ove dvi velike vode su med sobom povezane iskopanim kanalima, a do vrimena opisa ovog izgleda bila je isprisicana malim vodotokovima, ričicama i potocima. Ove male vode u ravni su sporo tekle, takoreć milile, zato su bile većinom obrasle močvarnim rašćom, med kojima je bilo najviše trske. Obod guste trske je bio zatravljen bogatom zajednicom trava i drugog rašća u mlaki koja je dili od oranice.

Ovim malim vodotokovima obraslim barskim rašćom i omeđenim mlakom naši stari nadili su ime do.

Dolove subatičkog atara pod vodom su držale ričice Čiker, još više Krivaja i donekle Dolac koji je teko priko Bajmaka, a u Đurđinu se sjedino s Krivajom. Bilo je i mali dolova koji su nastali sami od sebe, a punili su ji vodom nikoliko izviraka, ko na priliku do u Vantelečkom Kujundžićevom šoru. Ko zna koliko je bilo izviraka koji su vodom natapali dolove i zato oni nisu splasnili čak ni u najvećoj kanikuli. To se najbolje vidilo po uvik jednako širokim mlakama u kojima su pokosili travu za sino i otavu.

Vode ovi ričica su kroz milenije meandrirale, ko zmija vijugale livo-desno, u zemlji su napravile velike doljače i obašku mikro-klimu, sa visokom vlagom, a s obodnim drvima bili su i vitrobran zaukanim vitrovima. Širina dolova je bila najmanje pedesetak a med višim gredama i po par stotina meteri, ko na priliku ona u Đurđinu kod Solinog (Merkovićevog), Frasinog (Dulićevog) el Blaškićevog (Stantićevog) salaša, a med njima je bila najširа već spominjana Purgla. Gusta mriža dolova je držala visoko podzemne vode što je bilo od velike hasne zemljodilstvu.

Isparena vlaga iz gusti voda katkad se skupila u kišne oblakove i rad tog je kiša češće padala u kanikuli, a nuz to i šira okolica dolova je imala veću vlažnost ajera što je pasiralo okolnim usivima. U meteorološkoj stanici na Paliću zabiluženi podaci o izmirenim padavinama, pokazivaje da je prija isušivanja dolova, recimo u desetljeću trideseti godina 20. vika, u našem ataru palo godišnje jedno na drugo za oko 100 litara (oko 15%) po kvadratnom meteru više padavina. Kad su isušili dolove izgubljena je ta velika vlaga, a dublje su spuštene vode ispod zemlje. Rad tog se od početka šezdeseti godina ositno počela minjat mikro-klima subatičkog atara.

Da je tako stariji zemljodilci se sićaje da su do tog vrimena u velikim doljačama skoro svake godine s prolića sijali muvariku, jel su se u njima sjednale vode u zemlji i odozgor vode otopljenog sniga i ugušile usive. Da se posli isušeni prolićni lapa, žitkog blata, doljače ne zaparlože u nji su posijali muvariku. Danas zdravo ritko mož vidit da kogod sije ovo krmno rašće, koja je dobra rana konjima.

Nastavak slidi

Alojzije Stantić
tekst uzet iz „Subotičkih novina"

TRADICIJA NARODA, ČUVENI FAMILIJA, KROZ NAUKU O GRBOVIMA

HERALDIKA PLEMENA BUNJEVAČKOG

Autor: Mirko Stojnić

„Heraldika je nauka o jednoj plemenitoj tradiciji", kaže Michel Pastoureau. Definicija, moždar i nije najtačnija, al je cigurno da smo najmanje 80 godina bili lišeni saznanja o tradiciji, vridnoj poštivanja, a i ličnog ponosa što pripadamo plemenu sa „bunjevačkog trougla". Plemenu čiji su prici davali život za slobodu, za pravo na svoju vikovima staru viru i običaje, svoj jezik, sigurnost, za svoju i budućnost svojih potomaka

Danas, kad se budi interesovanje za izgubljenim podacima, poveljama, crtežima grbova brojni bunjevački porodica, neophodno je obnovit zaboravljena sićanja, i, moždar i ponovo naučit kako posmatrat i čitat, ne baš uvik profesionalno pridstavljene grbove. Diletantizam je najveći neprijatelj heraldike, jel lako, često dopadljivo, daje netačne i iskrivljene slike o plemenitoj tradiciji.

Nika, malo tačnija definicija heraldike, mada ne i potpuna, moždar bi bila:

Heraldika je nauka koja proučava, u kontekstu istorije, načine sastavljanja, prikazivanja i primene grbova.

Heraldika je današnji naziv dobila relativno kasno, digod 1300-ti godina, kad se HERALDI počimaje stručno i zdravo ozbiljno bavit sve širom primenom lični, porodični i državni simbola i grbovni slika.

Herald

Ko su heraldi i odkaleg naziv?

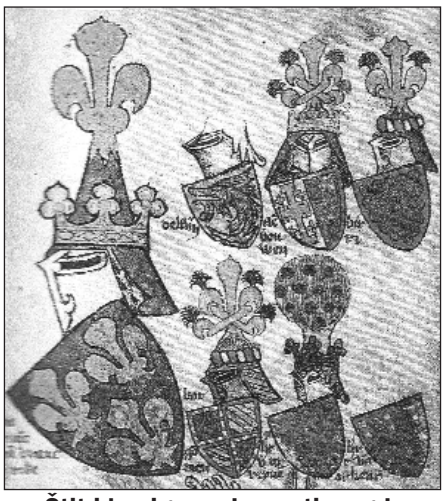
Teorije su brojne, al je najbliže realnosti koren u staro–germanskoj riči HARIVALD, sa značenjom glasnik, visnik, telal, a transformisana u HERALD i dan danas u engleskom znači isto. Heraldi su bili

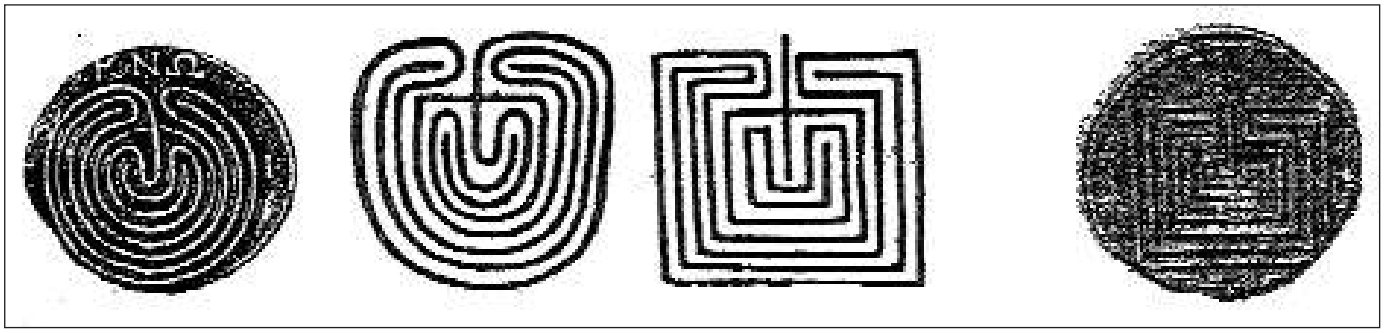
Kadgodašnji štitovi – preteče prvi grbova

nika fela zastupnika svoji sizerena (vladara, plemića), ambasadori, koje niko nije smio napast bili su nenaoružani, osim, čisto radi dekoracije malim bodežom o pojasu. Dužnosti su njim bile mnogobrojne, al je vođenje brige o opisu, pridstavi grbova (svoji sizerena a i drugi), uskoro postalo njevo najvažnije bavljenje. Da bi mogli savladat veliki broj slikovni i tekstualni informacija, sastavljali su tzv. ***grbovnike***, zbirke oslikani grbova el samo opisa, a za koju su, za neupućene malo nerazumljivo, pisali sopstvenim, ko izmišljenim, telegrafskim jezikom, baziranim na starofrancuskom i engleskom ričniku. I danas se skoro u svim zemljama za opis koristi rič blazon.

Činjenica da je naziv heraldika usvojen kasno, ne znači da ono što mi danas podrazumivamo pod pojmom heraldike, nije postojalo dobrim ranije, pojava je bila ista,

Štit i kaciga – elementi za grb

Knosos **Majka zemlja** **Minejski lavirnit**

jedino su nazivi bili, virovatno, lični znak, simbol, el štogod slično, koje je „zamenjivalo" identitet tvorca znaka.

Nuz opis heralda, neophodno je dat, barem uzorke davni grbovnika, ko što su ***ciriški***, oko 1300. godine el grbovnik heralda Gelrea, štogod kasnije.

Rađanje heraldike

Nuz već spomenuto obavištenje o nastanku pojma, dalje će bit upotribljavana rič heraldika za objašnjenje i najraniji nastanak porodični i lični simbola, grbovni slika, i dopunjena nika saznanja o nekritičkoj primeni riči vezano **SAMO** za evropsku tradiciju.

Brezbroj, zdravo poznati autora, uporno pripisiva naivna datiranja nastanka heraldike vezana za određene datume el pojave, najčešće 1096. godine, Prvi krstaški rat, muslimansku, „ukradenu tradiciju" i tom slično... Nikako, „Deus ex Machina". Odjedared.

Iako su svi proklamovani virnici, krišćani, jednostavno prinevidili su Bibliju. U 4. knjigi Mojsija **IZRIČITO** piše da se Izraelci okupljaje pod zastavama sa simbolima svojih **PRIDAKA**. Znači, jedno od načela heraldike je kategorički utvrđeno. Naslidnost simbola. Nosioci ti simbola bile su **ZASTAVE.** Logično. Uvik su iznad glava vojnika, zna se di je vođa, kralj, ne na štitovima, koji se krnje, lome i prljaje u borbi, a u gužvi su nesagledivi! Drugi su dokazi mnogobrojni, samo je tribalo bit otvoreni očivi i vidit Tapiserija iz Bayeuax-a, Francuska, inače bitan izvor podataka vezani za istoriju, pojedine vladare i sl. Pa Bečke ilustrovane hronike iz 1300-i godina koje pokazivaje Sent Ištvana i njegovu vojsku u borbi protiv Tatara **SAMO** sa zastavama s mađžarskim dvostrukim, apostolskim krstom. Ništa na štitovima, osim na štitu samog Sv. Ištvana.

A jedna istorijska činjenica poništava kazivanja o kopiji muslimanski simbola. Ti simboli ulaze u niku širu primenu tek iza 14. vika. Al o heraldiki najviše pišu pravnici, koji baš druge nauke ne moraje poznavat. Nusput, napomina. **SVI** krstaši vrimena Fridriha Barbarose imali su, prema nacionalnoj pripadnosti krstove u boji, na bilim tunikama. Žute, plave, crne, crvene a Fridrih Barbarosa – crn. U takoj je tuniki Fridrih bio i u positi Stevanu Nemanji, u Nišu, prilikom odlaska u Sveti Rat.

Druga je ozbiljna primedba tumačenjima rađanja heraldike je ta, što se nauka nikad nije pozabavila očiglednom činjenicom **ISTOVRIMENOSTI** određeni pojava na međusobno zdravo udaljenim prostorima. Po svemu sudeći sazrivanje Homo Sapiensa je dovodilo do slični proizvoda (plus-minus koji vik), pojava el simbola. Drugčije se ne mož objasnit stvaranje (po oblikovanju sasvim različite) heraldike, recimo Japana (takođe **OKO** 1.000-te godine, Inka, u Sridnjoj Ameriki, u priznatoj, pretkolumbijskoj eri (!) itd). Ko začuđujući primer, navodim znak **LAVIRINTA**, s novčića u Knososu i simbole „Majke zemlje" Hopi Indijanaca Severne Amerike. Zanimljiva je takođe, istovrimena pojava **LUKA ZA KAMEN (ŠLJUNAK)** umisto strile na prostorima Indije i Amerike, nuz praktično identična tehnička rišinja. Pa primenu razni feli oklopa, itd.

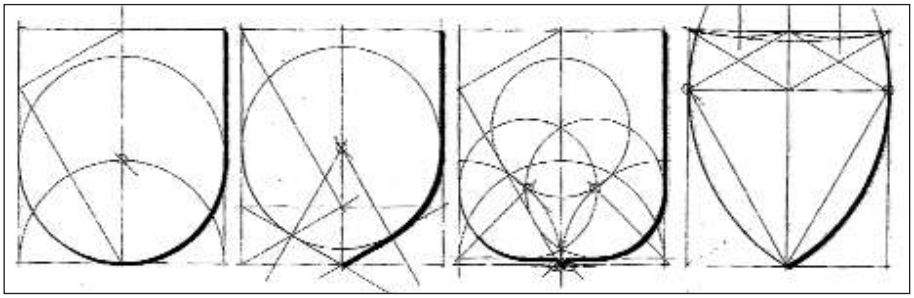
Spori i dugotrajni proces rađanja heraldike (ode će se dalje divanit o evropskoj tradiciji), ponavljanjem je donosio nika iskustva, čisto praktične prirode, al istovrimeno i nike razlike u primeni. Severnjačka tradicija, engleska, škotska, polagano dobija svoje specifičnosti, a naša se uklapa u Sridnje-evropsku, austrisku, mađžarsku. Razlike su, uglavnom, dekorativne prirode, al i u nikim aspektima primene. Kontinentalna Evropa je prihvatila princip da svako, ko želi, mož sebi sastavit grb, al on se mora razlikovat od ostali (što važi za sve) i ne mož imat nikake aluzije na plemićki rang, što zadržavaje od vladara el heraldički organizacija dodiljeni grbovi.

Tako da je broj stvarno plemićki grbova u Evropi, prema popisima iz 17. vika i kasnije, izražen u procintima od ukupnog broja popisani, digod izmed 18% i 20%. Znači, grb, je realno odraz niki posebni osobina individue, a naslidan je jel ostali grbovi, država, pokrajina, kantona, plimena, gradova, struka i zanata, ustvari nose najveći procinat.

Psihološki, popunjavaje opštu potribu **PRIPADNOSTI GRUPI, PORODICI, STRUKI** i nisu nikako ideološki obiluženi, kako su niki iskvareni umovi to shvaćali i pridstavljali, čak i zastaršivali njima javnost.

Iskustvo je donelo još nike značajne pojedinosti kroz **PRAVILA i ZAKONITOSTI** heraldike, što se neosporno **MORA** privatit i poštivat.

Osnovna zakonitost je u slidećem: Mirilo izgleda grba je **OPIS** (blazon), a crtež, zavisno od vrimena nastanka i talen-

Uobičajene proporcije se uklapaju u Zlatan prisik (objašnjenje u šemama)

Položaj grba iz očivi posmatrača

ta „minijatora"- sridnjovikovni naziv slikara grba, samo je tačna slika opisa, svi detalja i boja i nije nikaki **TALON**, osnova za procinu tačnosti i uzorak za pricrtavanje. U načelu, tribalo bi da je svaki crtež tačan i da mu se viruje – što ipak nije slučaj.

Nosilac GRBA je ŠTIT. U našem jeziku rič grb se pojavljiva kasno. Najvirovatnije iz poljskog el češkog jezika. Oblik štita je proizvoljan. Mora bit realan i iz perioda PRIJA dodile, stvaranja grba, znači vrimenski tačan. Uobičajene proporcije se uklapaju u Zlatan prisik, tzv. Fibonacijeve odnose majora i minora.

Drugo dogovorno pravilo je određivanje strana – livo i desno. Obavezno se grb posmatra sa strane **NOSIOCA** štita, tako da je nama, koji posmatramo grb, liva strana, ustvari desna i obratno. To će u svim crtežima i tekstovima bit tako opisano el nacrtano.

Pojavom štampe, koja nije uvek bila u boji, javila se potriba objašnjavanja boja, prvo, boja – za svaki jezik drugačije, dok pravnik, opat Petrasankt, 1638. godine, nije nuz nike vrlo složeno, početnim slovima određeni druge pojedinosti, dogovorno kodifikovo pridstavljanje heraldički boja štamparskim rasterima, što je u primeni i danas. Ovaj sistem ujedno omogućiva punu pridstavu nikog grba u reljefu.

Opis (blazon) prvo spominje štit, zatim grbovne slike, geometrijske el drugčije, potom boje, pa kacigu iznad štita, vinac koji je podloga kruni (obavezan je opis vrste i plemićkog ranga krune, el krune brez ranga) i čelenka, cimer. Čelenka bi tribalo, što nije uvik poštivano, da sadrži dio grbovne slike sa štita. Slide ukrasi, lacinije, tekstilni pokrivači kacige (zaštita od sunca, odn. ladnoće) u već spomenutim bojama, spolja, a iznutra srebrne el zlatne.

Više plemstvo, glavni el veći gradovi, nikako manji, ne pristoni gradovi, mogu imat oslonce, držače štita (grba), a to mogu bit ljudske figure el životinje.

Grb mož bit centralni elemenat pečata nosioca grba, ko dekorativni dio identifikacije koju potvrđiva pečat. Al **PEČAT** ne mož bit **GRB!**

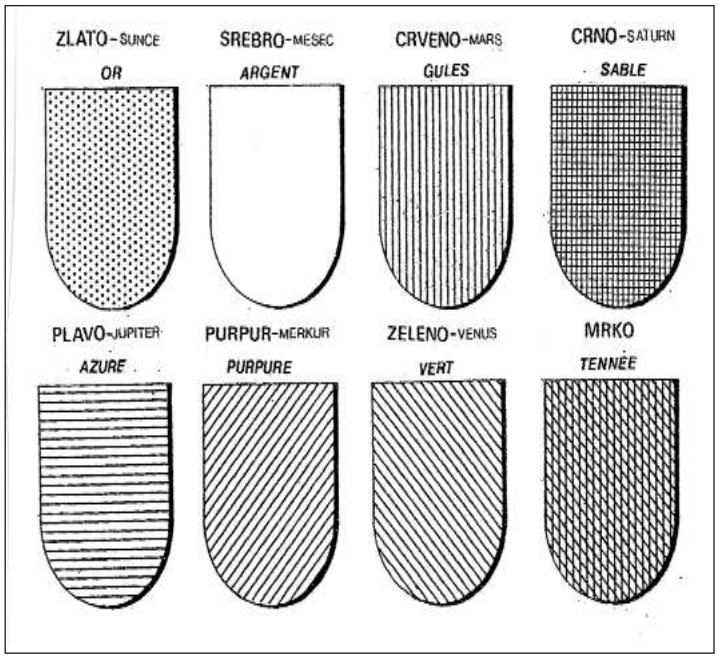
Nuz ove osnove potribno je spomenit i nika od pravila (zakona) heraldike koji bi se u svim uslovima obavezno morali poštivat.

Grb

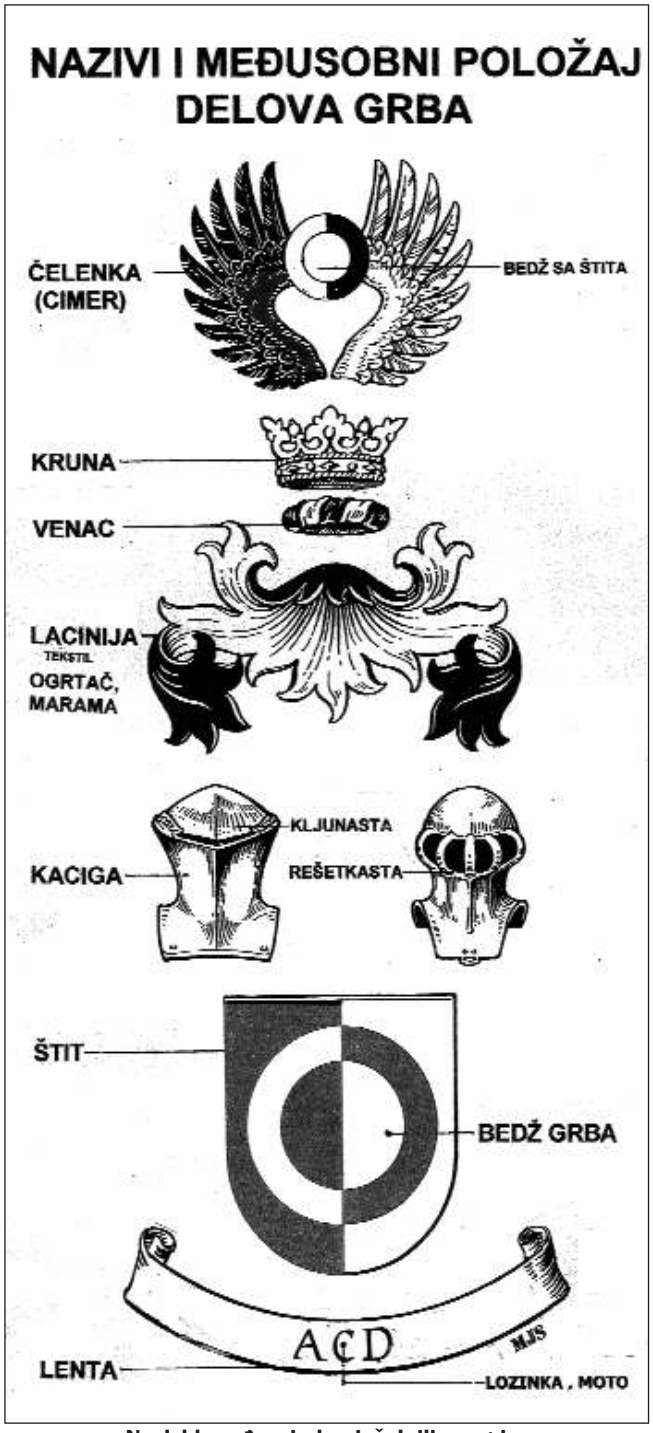
Mora bit jedinstven i ne smi ličit na, el kopirat čiji drugi grb. Mora bit jasan i sagledljiv u pojedinostima i iz daljine. Boje moraje bit jednostavne, čiste i brez senčenja. Poželjno je da osnovni simbol (grbovna slika) što potpunije pokriva polje usvojenog štita.

Grbovne slike

Mogu bit geometrijske figure („ordinaries"), ljudske figure, životinje, ribe, insekti, tice el cviće (drveće), objekti građevinarstva, razni proizvodi, namištaj, oružje, al uvik u ortogonalnoj projekciji, ne u aksonometriji el perspektivi, nebeska tila, mitološka bića (jednorog, grifon itd).

Grafički prikaz boja na grbu

Nazivi i međusobni položaj dilova grba

Boje

Postoje dvi grupe boja, **METALI i BOJE. METALI** su zlato i srebro, pridstavljeni u običnom bojenju el štampi, žuto i bilo. **I BOJE** – crvena, plava, zelena – izuzetno grimizna (purpurna), posli crna, mrka. Ostale boje nisu heraldičke. Jedino figure, ljudske i druge, mogu bit u prirodnim bojama. Pravila postavljanja (polaganja) boja: Zlato i srebro ne smidu se stavljat jedno priko drugog (izuzetak je jerusalimski krst) i isto tako ni jedna boja ne smi ić priko druge.

Znači, metal mož **NA** boju, el **BOJA** na metal. **Heraldika NE POZNA BILU BOJU (NAZIV „BELI ORAO" JE PROIZVOLJAN I NIJE HERALDIČKI. Kako je prikazan, orao je SREBRN).**

(nastavak u slidećem broju)

NAČIN RAZMIŠLJANJA UTIČE NA EMOCIJE

Piše: Desa Kujundžić

NE MENJAJMO SVET, VEĆ POGLED NA NJEGA

Emocije su najaktivniji i najsnažniji deo naše ličnosti kojima je ponekad zaista teško upravljati. Češće one upravljaju nama, pogotovo ako se radi o snažnim emocijama kao što su ljubav i mržnja koje potpuno „zarobe“ mozak pa se ne vidi stvarnost

Naše misli, način razmišljanja i naše emocije su vrlo tesno povezani. Oni utiču i uslovljavaju jedno drugo. Nejasne i burne emocije zamagljuju misli, dok jasno i logično razmišljanje usmerava i „poboljšava” emocije što dovodi do realnijeg ponašanja. Međutim, mnogi ljudi se zapletu u sopstvene emocije pa ne daju pristup razumu zbog čega ponekad upadaju u ozbiljne životne probleme i konflikte bilo da se radi o braku, poslu, vaspitanju dece, ljubavi ili politici. Emocije doduše imaju tendenciju da dominiraju našom psihom što je biološki uslovljeno (da bi čovek opstao priroda je emocijama dala suštinsku ulogu u našoj psihi), ali razum i misao su tu da ih kontrolišu i pravilno usmere.

To nije ni malo lak posao, ali vežbanjem, kao i sve drugo, može da postane navika. Konačno, i pogrešno razmišljanje je navika. Koliko samo ima ljudi koji se celog života žale na muža, decu, posao, svoju sudbinu i troše silnu psihičku energiju na prepričavanje, kritiku, samooptuživanje ili kajanje, ali nisu spremni da prihvate nečije razumne i realne savete, niti da sami nešto radikalno promene u svom razmišljanju, ponašanju i životu. Najčešće se radi o njihovoj fiksiranosti za jedno emocionalno stanje što ih onesposobljava da sagledaju i neke druge, nove mogućnosti i rešenja. Tako na primer, žena koja je više od dvadeset godina živela u izrazito lošem braku pa nakon razvoda žali i pati za tom vezom jer (nerealno) procenjuje da je ta veza mogla još da opstane, stvara kod sebe hronično osećanje straha, nesigurnosti ili osećanje krivice, umesto da sagleda stvarnost u kojoj je živela i da se oseća zadovoljnom što je uspešno izišla iz jedne nezdrave situacije.

Ili, devojka koja se „do ušiju” zaljubila u oženjenog muškarca i nerealno veruje da će se ta veza uspešno okončati, dovodi sebe u situaciju stalnog očekivanja, sumnje i zabrinutosti što je čini nesrećnom i nezadovoljnom, umesto da realno sagleda situaciju i shvati da je njena ljubav verovatno samo epizoda u nečijem životu.

Intenzivne i burne emocije samo se povremeno dešavaju, priovlađuju umirene

Sve to se dešava zbog toga što su emocije najaktivniji i najsnažniji deo naše ličnosti kojima je ponekad zaista teško upravljati. Češće one upravljaju nama, pogotovo ako se radi o snažnim emocijama kao što su ljubav i mržnja koje potpuno „zarobe“ mozak pa se ne vidi stvarnost. Zato se i kaže da je ljubav slepa kao i da čovek u besu, mržnji i afektu ne zna šta radi, pa obično učini niz besmislenih, čak tragičnih stvari.

Upravljanje emocijama je veština koju bi trebalo naučiti. Nažalost, to se ni u jednoj školi ne uči, svako se uči na sopstvenom iskustvu. Sva je sreća da se intenzivne, burne emocije samo povremeno dešavaju i da kod većine ljudi preovlađuje umereno raspoloženje.

Baš zbog ovih saznanja o ljudskoj prirodi došlo je do pojave novih psihoterapija u rešavanju ljudskih psiholoških problema. Tako je danas sve više u primeni tzv. **racionalno – kognitivna** psihoterapija koja uči čoveka kako da promenom načina razmišljanja izađe na kraj s emocijama koje ga muče. Umesto da umnožava misli koje podstiču i jačaju postojeće emocije strah, bes ili depresiju, čovek treba da se okrene suprotnim mislima. Umesto da se vraća u prošlost i žali za propalim brakom, poslom ili nekim drugim neuspehom, treba da iz svega što mu se desilo izvuče pouku za budućnost i da se okrene novim mislima, planovima i aktivnostima.

Najzad, ako ne možemo da menjamo svet, promenimo svoj pogled na taj isti svet. Tako ćemo izbeći mnoge neprijatnosti, brige, dileme, uznemirenost i nezadovoljstvo.

Upravljanje emocijama je veština koju bi trebalo naučiti. Nažalost, to se ni u jednoj školi ne uči, svako se uči na sopstvenom iskustvu. Sva je sreća da se intenzivne, burne emocije samo povremeno dešavaju i da kod većine ljudi preovlađuje umereno raspoloženje.

VIŠE FELI POGAČE

POGAČA SA SIROM UKISELO

· 1kila brašna
· 1 paketić kvasa
· 1 jaje
· 1 kašika šećera
· 1 kašika masti
· na vr kašike soli
· mlika koliko zavati

Kvas i šećer polit s malo mlakog mlika. Kad se podigne, pomiša se s brašnom i s jajetom i posoli. Mliko se dodaje po malo da se dobije mekano tisto, malo mekše neg za lakumiće. Kad je skoro gotovo, doda se mast, pa se još zakuva. Na kraju se pospe malo s brašnom i pokrije bilom salvetom da se kreće.

· 1kila mladog sira
· 3 kašike skorupa
· 1 jaje
· malo soli
· šećera po ukusu

Kada se tisto krene izruči se na siniju posutu brašnom, pa se podili na tri jupike koje se prvo skruže, a posli se s oklagijom malo razviju i ostave da malo odstoje.

Posli se na astalu na čaršapu razvuče rukom na veličinu spram veličine tepcije.

Sad se sir, skorup, jaje, so i šećer pomišaje, pa se pospe po tistu do polak i onda se zavije pogača. Odozgor se namaže razmućenim jajetom el s maśćom, pa se metne u peć da se peče. Triba da korica porumeni i odozdol i odozgor.

POGAČA S MAKOM

· Frtalj kile maka
· Šećera po želji
· 1 limun (mož i brez njeg)

Tisto se sprema isto ko i za pogaču sa sirom, samo što se puni makom. Frtalj kile mlivenog maka triba pomišat sa šećerom koliko oćeš da bude slatka. U mak se mož natrenicat i malo dobro oprane limunove kore.

SVECI U MAJU

Posli Uskrsa Isus je osto na zemlji još četrdeset dana. Povrimeno se javljo sveti ženama i apostolima. Oni ga nisu mogli oma pripoznat, a kad su ga pripoznali on je obično nesto isprid njevi očiju. Četrdeseti dan kad su se našli zajedno, kazo njim je: **Iđite po svem svitu i pripovidajte evanđelje i krstite ji u ime Oca, Sina i Duva Svetog.** Posli je očo s njima na Maslinsku goru i tamo ji blagoslovijo i njima naočigled uzašo na nebo. Apostoli su gledali za njim dogod ga oblak nije zakrilijo. Oni su se ražalostili, kad odjedared dva anđela u čisto bilo obučena stanu prid nji pa njim kažu: **Šta gledate u nebo? Ovaj Isus koji je uzišo na nebo tako će opet doć na svršetku svita.** Taj dan se zove Spasovo el Uzašašće Isusovo. Po crkvama se služe svete mise, iđe se u crkvu, a na taj dan se ne radi. Isus je obećo svojim apostolima da će njim poslat Duva Svetog. Apostoli su bili u strahu jel su se bojali Židova. Oni su se skupljali na molitvu al su uvik zaključavali vrata.

Pedeseti dan posli Uskrsa kad su se skupili na molitvu s njima je bila i Blažena divica Marija. Odjedared su čuli jak viter i šum s neba, a onda se ukazo Duv Sveti u obliku goluba, a više svakog od nji pokazali su se vatreni jezici. Tako su oni primili obećanog Duva Svetog i sad su razumili i divanili i druge strane jezike i više se nisu bojali Židova. Svit se začudio kad je čuvo da odjedared razumivaje i divane strane jezike. Onda njim je sveti Petar ispripovido šta se trevilo. Tušta svita je povirovalo u Isusa Krista. Apostoli su ji krstili i tako su postali prvi kršćani katolici.

Taj dan slavimo na spomen Duva Svetog i zovemo ga Dove. Na taj dan se u crkvama mladima podili sakramenat potvrde što je dar Duva Svetog.

Duv sveti

A. V. K.

KUGLAŠKI KLUB „PIONIR” DESET GODINA U SAMOM VRVU

KUGLAŠICE PONOVO ŠAMPIONKE SRBIJE

Kuglanje je sport u kojem nema starosne granice. Znači, njim se mogu bavit svi oni koji se osićaju zdravima. Ovaj sport je kod nas uvik bio aktuelan, pa tako i dugi niz godina postoji i Kuglaški klub „Pionir” koji je u poslidnji desetak godina u samom vrvu.

Naš sagovornik Stevan Sekereš el kojeg od milošte zovu Seki, upravo ove godine slavi deset godina kako je „trenerska palica” ovog kluba u njegovim rukama.

Niz godina sam se aktivno kuglao za Zorku i Maticu, a po završetku karijere ponudili su mu posao trenera. Posle razmišljanja prihvatio sam taj izazov i već prve godine 1999. osvojili smo titulu najboljeg. Do sada šest puta smo bili najbolji i dva puta smo osvajali Kup Srbije (od 3 odigrana 2 su osvojila), a videćemo šta će ove godine biti u Kupu. Za ovih deset godina devet puta su bili na velikim takmičenjima u evropskim gradovima, kao što su Evropsko i Svetsko prvenstvo Pionir je 1998. godine zauzeo treće mesto u Evropskom kupu, a najbolji rezultat na svetskom kupu je peto mesto 2001. godine.

Kroz Pionir je prošlo tušta takmičarki, jel bi mogli koju izdvojit?

Mislim da je to svakako Sanela Nović koja je pojedinačna svetska prvakinja koja sada nažalost više ne igra jer se posvetila porodici. Ovde možemo spomenuti i juniorku Jelenu Majstorović koja je 2005. uzela na svetskom prvenstvu 2 zlatne i 2 srebrne medalje.

Kako ste završili ovu sezonu, i naravno kaki je pojedinačni učinak takmičarki?

Ove godine smo se ponovo izborili za naslov prvaka države. Renata Vilov je u pojedinačnoj konkurenciji zabeležila treće mesto, a Zorica Balać je takođe treća ekipno u kombinaciji.

Ovogodišnje šampionke: **Žaklina Poljaković, Renata Vilov, Eržebet Molnar Gabor, Ibolja Tot, Zorica Barać, Jelena Anđelković, Jasmina Vojnić Tunić, Roža Pisar, Iboja Molnar.** Trener: **Stevan Sekereš.**

Nove nade i planovi za budućnost?

Imamo tri juniorke koje već tri godine treniraju i koje su dobar potencijal: Stela Čapo, Eleonora Rideg i Monika Bartološ. Pošto sada imamo kvalitenu kuglanu, planiramo da preko letnjeg raspusta započnemo školu kuglanja. Imamo u planu da primimo oko 30-40 zainteresovanih mladih. Nama bi veliki uspeh i ako ostanu samo 4 – 5. I ovde kao i u svakom sportu, talenat čini 20 posto, a sve ostalo je upornost i želja. Što se prvog tima tiče, mi uvek idemo na prvo mesto, a sve osim toga je neuspeh. Ove godine u oktobru mesecu nas u Beču očekuje Svetsko prvenstvo, gde se okupi 20 najboljih ekipa u svetu. I tu se uglavnom već pretpostavlja koje ekipe će voditi borbu za prvo i drugo mesto, a da je ove godine neizvesnot za treće i četvrto.

Ovogodišnje šampionke :Žaklina Poljaković, Renata Vilov, Eržebet Molnar Gabor, Ibolja Tot, Zorica Barać, Jelena Anđelković, Jasmina Vojnić Tunić, Roža Pisar, Iboja Molnar. Trener: Stevan Sekereš

S obzirom na rezultate koje postižete kako izgledaje vaše pripreme i treningi?

Pošto i u ovom sportu postoji mogućnost za povrede, pogotovo butina i leđa. Gledamo da sve dobro odradimo – osmislimo od samih priprema, pa do utakmica. Posle završetka sezone, uvek sledi zaslužena pauza, a potom počinjemo sa pripremama. Na početku idu fizičke pripreme koje su veoma bitne, znači svaki dan aerobik i sat vremena teretana pod stručnim nadzorom. A potom slede treninzi tri puta nedeljno u kuglani i naravno četvrti je kasnije utakmica. Na treningu prvo krećemo sa 15 probnih hitaca, a potom 30, pa sve više i više tako da dolazimo do 120 hitaca…

Vi ste tri puta po Yu Ecu bili proglašeni za trenera godine. Jel je i KK Pionir bio nagrađivan?

Jeste, s ponosom to mogu reći. Na izboru „Sportiste godine” dva puta smo bili proglašeni za ekipne prvake, a Roža Pisar (1999) i Sanela Nović (2001.) bile su pojedinačno najbolje.

Koliko ekipa se takmiči u najvišem rangu takmičenja i ko su vam najveći konkurenti?

U prvoj super ligi ima ukupno 10 ekipa, a uglavnom se četiri bore za titulu najbolje, a to su: Jedinstvo (Novi Bečej), Haduk (Kula), Vojvodina (Novi Sad) i naravno subotički Pionir.

Nova kuglana, novi uslovi?

Tačno. To nam se ne tako davno i desilo. Izgrađena je nova kuglana, koja stvarno izgleda evropski. Nama to puno znači, jer su i uslovi za treniranje mnogo bolji i kvalitetniji, pa samim tim i očekujemo još bolje rezultate u budućnosti.

Da li postoji mogućnost da i građani dođu u kuglanu da se malo opuste i rekreiraju?

Naravno, „Park sportova” je otvoren za sve, pa tako i za čitaoce „Bunjevačkih novina”. Bitno je samo da se o detaljima i rezervaciji informišu na telefon 024/530-953. Kuglana se nalazi u ulici Proleterskih brigada 74 poznatija kao Srpski šor.

Livia Tričko Stantić

Piše: dr Andrija Peić Tukuljac

DIVLJI SIRAK NAJŠTETNIJI KOROV

Divlji sirak se na nikim parcelama toliko proširio da utiče na umanjenje prinosa kod okopavina čak i do 30 i 40%. Teško se suzbija jel se razmnožava simenom i iz rizoma. Prilikom obrade zemljišta rizomi se oruđom raznose po ciloj parceli što pospešiva njegovo širenje. Simenom se prinese s parcele na parcelu što dovodi do zakorovljivanja i čisti parcela.

Sirak (Sorghum halepense)

Konkurentski odnos divljeg sirka u odnosu na okopavine odražava se priko korišćenja vode i rane iz zemljišta, uslid čega pada prinos kod kulturni biljaka. Smanjiva se sadržaj bilančevina, ulja i skroba u zrnu a mineralni materija u listu.

Ukoliko izostanu adekvatne agrotehničke mire i plodosmina divlji sirak se u okopavinama mož suzbijat samo herbicidima.

Focus Ultra

Jedan je od vodeći herbicida u svitu za suzbijanje jednogodišnji i višegodišnji travni korova. Kod nas je registrovan za primenu u soji, cincokrtu, šećernoj ripi i krumpiru. Za suzbijanje jednogodišnji travni korova asnira se 1 litra po ha, a za suzbijanje višegodišnji travni korova, iz rizoma - divlji sirak koristi se 1,5 do 2 litre po ha. Uspišno suzbija pirevinu i zubaču sa 3 do 4 litre po ha.

Ubrzo posli tretmana korovi pristaju rast a posli sedam do deset dana gube boju počinju žutit dok posli 14 dana korovi pocrvene i osuše se. Najbolje diluje kad se korovi nalaze u intenzivnom porastu i kad je najintenzivnija cirkulacija herbicida sa sokovima u samoj biljki. Suzbija muvarike, korovsko proso, divlji sirak iz rizoma i simena, pirevinu i zubaču, brez obzira na vrime primene i da korovi imadu dosta razvijenu lisnu masu da bi se herbicid usvojio priko lista prino kroz biljku do rizoma i potpuno ga uništio.

Simpomi promine boje korova

Korovi najbolje usvajaju herbicid na temperaturi od 14 do 27°C. Međuredno kultiviranje mož se obavit već dvanajst dana posli tretmana s obzirom na to da se herbicid u dovoljnim količinama nalazi i u rizomu korova. Ne triba ga mišat sa drugim preparatima, a mož se koristit kod velikog broja povrtarski kultura i u voćarstvu.

Agil spaljiva divlji sirak

Zdravo je fleksibilan herbicid jel mož da se primeni u bilo kojoj fazi razvoja usiva. Ima jako široku primenu, pored soje, cincokrta, šećerne ripe i lucerke kod velikog broja povrtarski kultura u voćarstvu i cvećarstvu. Koristi se u dozi od 0,5 do 0,8 litre po ha za suzbijanje jednogodišnji travni korova zavisno od faze razvoja korova, od jednog lista do prvog kolinceta 0,5 litre po ha a kad korov ima dva do tri kolinceta koristi 0,8 litare po ha.

Za suzbijanje divljeg sirka iz rizoma asnira se od 0,8 do 1 litre po ha. Najuspišnije je kad je korov visine 30 do 40 cm. Za suzbijanje pirevine asnira se 1 do 1,5 litara po ha. Najuspišnije kad je korov visine 15 do 25 cm. Za suzbijanje zubače potribno je 0,8 do 1 litrara po ha kad je korov visine 15 do 20 cm.

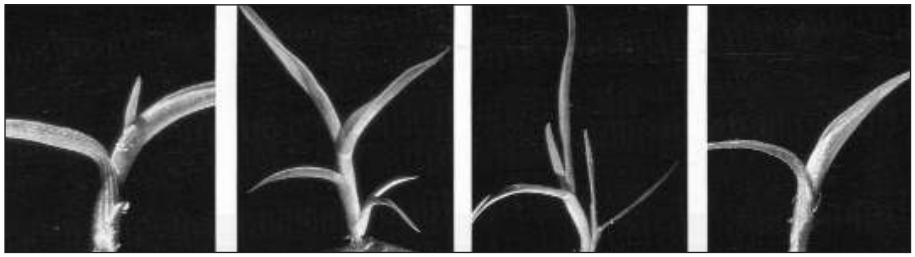
Agil najuspišnije diluje kad se korovi nalaze u fazi intenzivnog porasta a dilovanje mu umanjivaje mraz i jaka suša.

Tretirani korovi pristaju sa rastom već jedan do dva dana posli prskanja. Mlađi listovi prvi postanu žuti, posli tog niži dilovi izdanka odumiru da bi se cila biljka osušila izmed 10 do 20 dana zavisno od vrimenski prilika.

Zafaljujući brzoj apsorpciji Agil je otporan na ispiranje. Obično posli sat vrimena od primene apsorbovan je od strane korova i ne mož se isprat. Ima široku mogućnost kombinovanja s fungicidima i insekticidima pa se istovrimeno s primenom herbicida mož izvršit zaštita od štetočina i bolesti.

Fusilade forte

Herbicid ima veliku pokrovnost na korovu što omogućiva njegovo ravnomirno usvajanje i brzo dilovanje. Prilikom tretiranja ima ujednačenu veličinu kapljica koje ostaju na listu zafaljujući okvašivaču koji se nalazi u preparatu. Brzo se usvaja i ne ispira se, posli dva sata u slučaju padanja kiše. Brzo diluje već posli četri dana je moguće primetit promine na korovu. Spada med vodeće graminicide kod širokolisni

Muhar veliki, muhar zeleni, livadarka i muhar sivi

kultura cincokrta, soje, šećerne ripe, ko i kod većeg dila povrtarski kultura.

Za suzbijanje muhara, divljeg prosa i drugi jednogodišnji travni korova asnira se 0,8 litara po ha, a za suzbijanje rizomski travni korova asnira se 1,3 litara po ha.

Targa-super

Asnira se u usivima cincokrta, soje, šećerne ripe i krumpira za suzbijanje travni korova muhara, korovskog prosa i divljeg sirka iz simena u količini od 0,5 litare po ha kad su korovi u fazi tri lista. Kada su korovi u fazi četri do pet listova asnira se jedna litra po ha a kada su korovi u fazi šest listova asnira se 1,5 litara po ha.

Za suzbijanje višegodišnji travni korova divljeg sirka iz rizoma asnira se 1,5 do 2 litra po ha, za suzbijanje pirevine 2,5 do 3 litra po ha a za suzbijanje zubače kad je visine oko 30 cm 3 do 4 litre po ha uz utrošak 200 do 300 litara vode po ha.

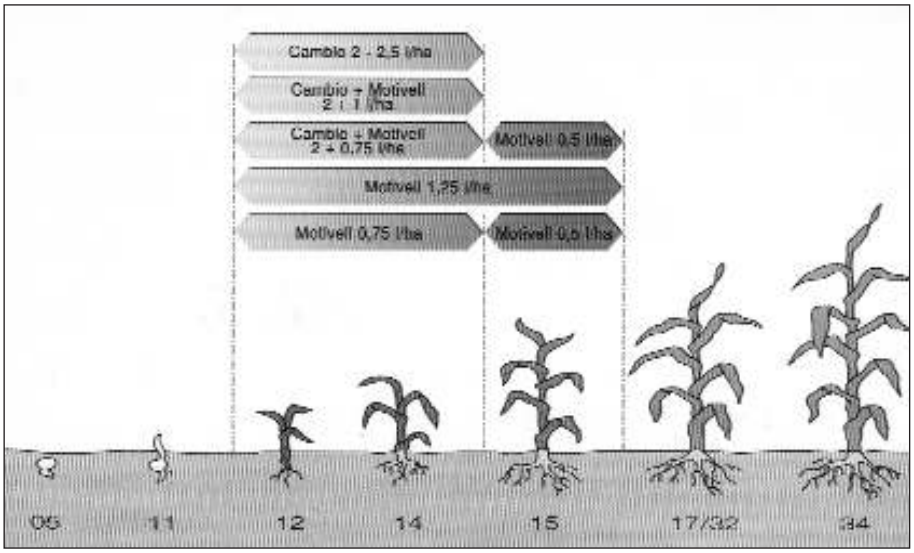

Aramo

Postoje i drugi preparati za suzbijanje divljeg sirka kod širokolisni okopavina ko što su Aramo, Leopard, Pantera i dr, a svi se mogu asnirat prema uputstvima proizvođača.

Motivel čisti korove u kuruzu

U fazi vegetacije kuruza iznikle korove ko i korove koji su u fazi intenzivnog porasta ko divlji sirak iz rizoma uspišno suzbija Motivel. Zbog širokog spektra dilovanja uništava korove iz simena i iz korena primenjen sam el u kombinaciji s drugim herbicidima u cilju poboljšanja dilovanja na širokolisne korove. Selektivan je na sve fele kuruza, merkantilan, silažni, simenski, kokičar i šećerac. Primenjiva se kad izniknu svi korovi iz simena i rizoma, do faze razvoja kuruza od šest do sedam listova. Aktivnu masu upije korov posli tri do četri sata priko lisne mase te eventualne

Prikaz upotribe hemijski sridstava u odnosu na rast usiva

kiše posli tog ne utiču na efikasnost preparata. Povoljni vrimenski uslovi za razvoj korova pospešivaje dilovanje herbicida a dugotrajne suše umanjivaje njegovu efikasnost. Posli prskanja korovi pristaju rasti a propadanje nastaje posli 7 do 15 dana. Kod širokolisni korova pojavljivaje se žute pige a na travnim crvene.

Motivel suzbija od jednogodišnji travni korova muhare i korovsko proso a od višegodišnji divlji sirak iz rizoma. Takođe, suzbija jednogodišnje širokolisne korove štir, pepeljugu, tatulu, gorušicu, pomoćnicu, bocu i dr. a od višegodišnji palmidu i popanac. Primena mož bit jednokratna, kad usiv ima razvijena dva do šest listova a divlji sirak visinu 15 do 20 cm u dozi od 1 do 1,25 litara po ha. S obzirom na to da korovi nejednako ničy bolja je dvokratna primena u fazi razvoja kuruza 1 do 3 lista a divlji sirak tek izniko u dozi od 0,5 litara po ha, a drugi tretman kad je kuruz u fazi 4 do 6 listova a divlji sirak 15 do 20 cm u dozi 0,75 litara po ha.

Radi uspišnijeg suzbijanja širokolisni korova Motivel se u split aplikaciji kombinuju sa Banvelom 480, Cambiom, Mustangom i drugim preparatima.

Equip je novi sistemični herbicid kod kuruza koji se asnira za suzbijanje jednogodišnji i višegodišnji travni korova, muhari, proso, ljuljovi, divlji sirak iz rizoma i pirevina ko i za suzbijanje jednogodišnji širokolisni korova, štir, pepeljuga, ambrozija boca, popanac i palamida.

Koristi se 2 do 2,5 litara po ha. Oma posli tretiranja korovi pristaju upijat vodu i ranu a ne pridstavljaju konkurenciju kuruzu. Stagniraje u porastu, postepeno menjaje boju a potpuno odumiru posli 2 do 4 nedelje, zavisno od fele korova. Equip se primenjiva posli nicanja kuruza i korova do razvoja kuruza od šest listova, kad je niko sav korov i divlji sirak iz rizoma. Preparat koji se sve više primenjiva s obzirom da suzbija maltene sve travne i širokolisne korove.

Tarot plus sadži dvi aktivne materije. Suzbija travne i širokolisne korove, jednogodišnje i višegodišnje kad su širokolisni

Odlična zaštićenost usiva do kraja vegetacije

korovi u fazi 2 do 4 lista a divlji sirak 15 do 20 cm u dozi 300 gr po ha.

ŠAHOVSKI MOZAIK

Pripremio: ***velemajstor Nikola Sedlak***

IVAN IVANIŠEVIĆ PRVAK SRBIJE

Ovogodišnje Prvenstvo Srbije u muškoj konkurenciji održano je u Mataruškoj Banji u hotelu „Termal" od 5. 3. do 28. 3. 2008. godine. Vridni organizatori iz Kraljeva potrudili su se da budu dobri domaćini našim najboljim šahistima. Već prvog dana kad smo stigli, u večernjim satima, priredili su šahovsku zabavu u našu čast, koja je okupila viđenu čeljad iz kulturnog i društvenog života grada i regiona. Platili su svim učesnicima pansione u apartmanima, obezbidili honorare prema visini rejtinga i dali solidni nagradni fond. Sve partije su prinošene uživo priko interneta, i na taj način zaslužili visoku ocinu za sve što su pružili i probudili nadu da se statusno i šah mož podignit na viši nivo.

Na šampionatu je učestvovalo četrnajst igrača sa prosičnim rejtingom 2536, što daje visoku dvanajstu kategoriju. Posli velike borbenosti i neizvesnosti u poslidnjem kolu pobidom nad Sedlakom, Ivanišević je osvojio titulu prvaka Srbije s devet poena iz trinajst partija. Ovo je prva šampionska titula Ivana Ivaniševića beogradskog velemajstora i igrača s najvišim rejtingom 2649 na turniru i u državi, te je na taj način opravdo ulogu favorita. Na startu je bio neubidljiv al što se turnir dalje odvijo posto je sve cigurniji i zasluženo je trijumfovo.

Drugo misto osvojio je velemajstor Vučković sa 8,5 poena, treće Bogosavljević, novi član Spartaka, inače omladinski prvak Srbije, koji je i najprijatnije iznenađenje turnira. Osvojio je velemajstorski bal i pokazo da raspolaže s velikim potencijalom da se razvije u jakog šahistu. Četvrti Pikula, koji je bio na domaku titule al nije izdržo pritisak i s dva poraza u zadnja dva kola pao na četvro misto. Inače, prva četvorica izborila su i direktno pravo za učešće na slidećem šampionatu. Peto misto je osvojio prošlogodišnji šampion Perunović Miloš sa 7,5 poena, šesto Kovačević, sedmo Miladinović, dok je osmi bio debitant Pavlović svi sa sedam poena. Više se očekivalo od Markuša na devetom mistu koji je osvojio 6,5 poena. Dalje nalazimo Damljanovića na desetom s 6 i Sedlaka na jedanajstom sa 5,5 poena.

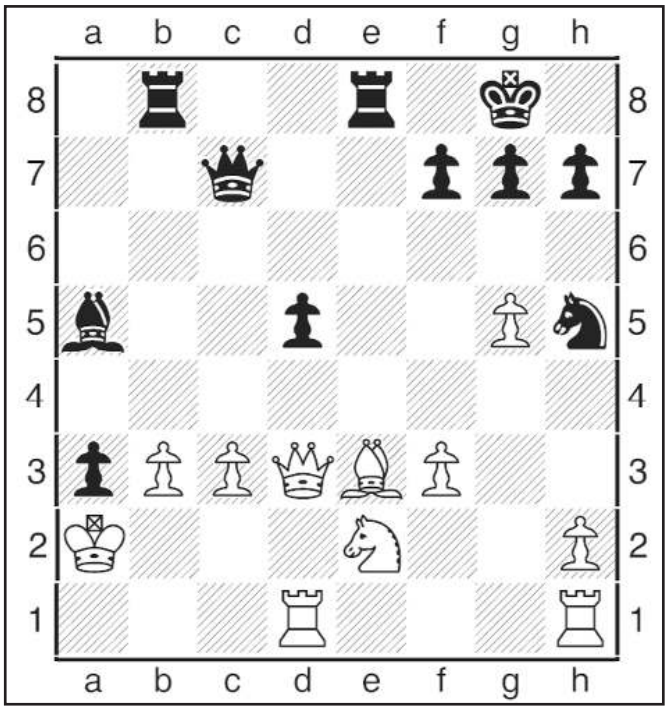
Šta kasti o mojem plasmanu? Dobro sam startovo, al je u sridini turnira nastupila kriza i nikoliko dobijeni partija nisam realizovo, što je na kraju dovelo do neočekivano rđavog rezultata. Na zadnja tri mista plasirali su se Dražić sa 5 poena, Leskur sa 3,5 i Veličković sa 2,5 poena.

Interesantno je kasti da nije bilo nepobeđeni nit igrača brez pobide. Na kraju prikazaću vam vrlo lipu partiju prvaka Srbije Ivanišević koju je igro ko crni protiv Leskura.

Leskur, D – Ivanišević, I

ch-SRB Mataruška Banja SRB (5), 19. 3. 2008.

1.e4 c5 2.Sf3 e6 3.d4 cxd4 4.Sxd4 Sc6 5.Sc3 Dc7 Ovo su uvodni potezi u Paulsenovoj varijanti u Sicilijanki. **6.Le3 a6 7.Dd2 Nf6 8.f3** Bili bira najagresivniji i najkritičniji nastavak. **8...Lb4 9.0–0–0 0–0 10.a3?** Ovaj potez je nepotriban a nusput i slabi pešačku strukturu isprid kralja.Puno bolje bilo je 10.g4 **10...Le7 11.g4 b5 12.g5 Sh5 13.Kb1 Lb7 14.Sxc6 Lxc6 15.Le2** Prisporo. Bolje je bilo 15.Lh3 s idejom Lg4. **15...b4! 16.axb4 Lxb4 17.Dd4 Rab8** Crni je prvi stigo do napada i bili je već sad prinuđen na pasivnu igru. **18.Lc4 a5 19.Ka1 a4 20.Se2 a3 21.b3 d5! 22.exd5 Lxd5 23.Lxd5 exd5 24.c3** Iznuđeno jel je mislio na c2. **24...La5 25.Ka2 Tfe8 26.Dd3 26...Txb3!** Bilom više nema spasa. Pao je najbitniji pešak u biloj poziciji i otvorila se b linija. **27.Kxb3 Db7+** i bili se prido jel na **28.Kxa3** slidi **28...Ta8** sa neodbranjivom pritnjom mata. **0–1**

Dragan Tovarišić: HOROSKOP za MAJ

OVAN: Poslovne ambicije sve su vam više, isto ko i svist o vlastitim vrednostima, a s druge strane siti ste toga da zafaljujuć intrigama i dodvoravanju šefovima manje sposobni od vas dobijaju bolji tretman, šta ćete u drugoj polovici miseca jasno stavit do znanja. Poželićete obznanit svoju tajnu ljubav širem krugu ljudi brez obzira na cinu šta vas mož snać.

BIK: Ukazaće vam se prilika da napokon uspite progurat neke prilično odvažne zamisli na poslovnom planu. Ako planirate putovanje, poslovnu saradnju s inostranstvom el želite poradit na vlastitom obrazovanju kako biste profesionalno napredovali, možte se obratit za pomoć osobi bogatog iskustva. Profesionalni uspih približiće vas i voljenoj osobi.

BLIZANCI: Ljubavna priča za koju ste mislili da je prolazna sve više dobija na značaju. Mož vas iznenadit silina osićaja koje ćete otpočet gajit prema drugoj strani, al zbog strava od vezivanja pretvaraćete se da vam nije previše stalo do nje. Vist o novčanoj pomoći sridinom miseca odagnaće dio financijskih briga, a pritisak na poslu naglo će popuštat.

RAK: Previranja u ljubavnoj vezi el nekom drugom odnosu šta vam je važan, ovog miseca dostigniće vrhunac. Nezadovoljstvo trenutnom situacijom u vama će početkom miseca izazvat pravu buru osićanja i navest vas da stvari napokon raščistite. Mož vam se ukazat prilika da znanja koja ste stekli iskoristite za profesionalni napridak el pronalaženje dodatnog posla.

LAV: Koliko god nji teško primali, kritike upućene na vaš račun dilovaće tako da propuste početkom miseca okrenete na svoju stranu i date najbolje od sebe. Prvi koraci na tom putu biće povećanje samodiscipline, odgovornosti i bolja organizacija. Saosićanja što ćete pokazivat prema voljenoj osobi samo mož poboljšat vaš međusobni odnos.

DIVICA: Svisni da ste dali sve od sebe kako biste stekli el zadržali naklonost voljene osobe, poželićete raščistit sve nedoumice u vezi, čerez tog šta želite prekinit neizvesnost u kojoj vas drži druga strana. Namisto da idete glavom kroz zid, poslužite se svojim vezama kako biste ostvarili svoje poslovne ciljove. Premda će vam to izgledat nemoralno, bar je dilotvorno.

VAGA: Ovog miseca morate se većma potrudit oko usklađivanja poslovni i privatni obaveza, čerez tog šta ćete u ljubavi rišavat pitanja šta su dugo unosila nemir u vezu, a na poslovnom planu se morate izborit s pridobijanjem naklonosti uticajne osobe. Ako je ona još i suprotnog pola, mogu se izrodit međusobno jake simpatije, šta mož zakomplikovat vašu ljubavnu scenu.

ŠKORPIJA: Razgovor koji povedete početkom miseca stvoriće vam neočekivanu priliku da se izborite za važne ciljove el uspišno privedete kraju zadatak na kojem ste već niko vrime radili. Ne dozvolite da trema el strah od neuspiha utiču na ostvarenje planova. Manje rasprave s voljenom osobom početkom miseca brzo će se rišit, a ljubav šta date biće uzvraćena.

STRILAC: Bićete usmireni na novčana pitanja i činit odlučne korake u cilju popravljanja stanja na svom računu. To vam mož poć za rukom zafaljujuć naplati starog duga, a ako vodite imovinsko-pravni spor očekivaje vas dobre visti već početkom miseca. Jedna stara ljubavna priča mož opet postat aktuelna, a strast za koju ste mislili da je nestala planut još jačim žarom.

JARAC: Suočićete se s pitanjima šta ste dugo zanemarivali, odnosno višto izbigavali, a u prvom redu su vezana za nerazjašnjene račune s emotivnim partnerom, pa vas na tom planu očekivaje nagle al dobrodošle promine. Razgovor s poslovnim partnerom el saradnicima mož vam pomoć da donesete prave odluke i rabro krenete dalje u nove radne pobide.

VODOLIJA: Prikriveni osićaji i namire i zakulisne radnje oko vas napokon će izdoć na videlo. Otkrićete da kogod iz vašeg okruženja prema vama gaji višlje od prijateljske naklonosti, al i da osoba u koju ste se uzdali nije vridna vašeg povirenja. Neće vam bit lako, al će vam postat potpuno jasno kome možte virovat. Voljena osoba pomoće vam pribrodit krizu.

RIBE: Zafaljujuć uvirljivom nastupu s početka miseca i podrški osoba šta su vam naklonjene, vaš hobi mož vam donit korist i na poslu. Ugodno iznenađeni vašim skrivenim talentima i njevim praktičnim značajom, nadređeni će vam omogućit da nji iskažete na radnom mistu. Na ljubavnom planu prijatelji će vam pomoć približit se osobi šta vam se sviđa i zbližit se s njom.

U K R Š T E N E R I Č I

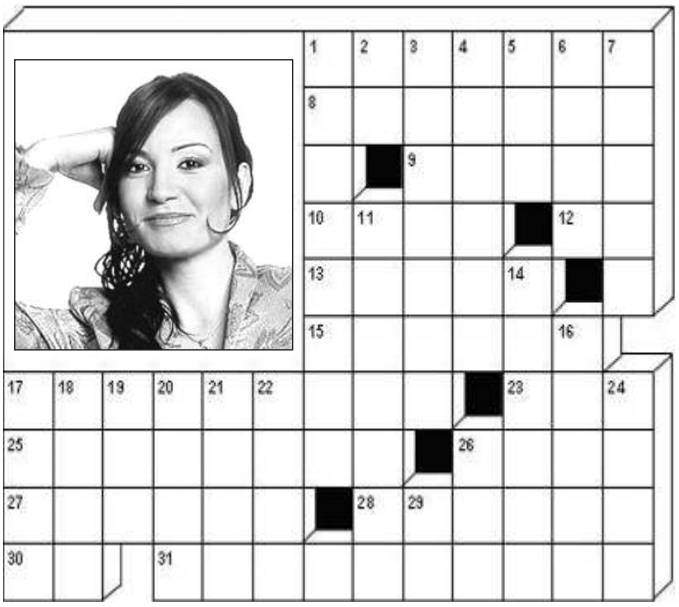
VODORAVNO: 1. Otpočet; 8. Gradski drvored; 9. Previrat; 10. Okošena trava; 12. 23. i 1. slovo azbuke; 13. Povrđen; 15. Starogermansko božanstvo; **17. Pivačica sa slike, Jelena**; 23. Okvir; 25. Označit; 26. Krasno, divno; 27. Dreke, vike; 28. Vrsta guštera; 30. Zlato (fr.); 31. Obnovljenost nakon udesa;

USPRAVNO: 1. Gubljenje iz pamćenja (mn.); 2. Onomatopeja lajanja; 3. Košarkaš Partizana, Nikola; 4. Staroslovensko muško ime; 5. Mikroprocesor; 6. Mladunče jedne noćne ptice; 7. Stanovnik Tatarske; 11. Izrađivač korita; 14. Vrsta laboratorijske posude; 16. Napisani tekst; 17. Država u Afriki; 18. Avarin; 19. Milion (skr.); 20. Rični ribar; 21. Prostor pod drvećem; 22. Ime pisca Joneska; 24. Prelaz preko rike; 26. Planina u Vijetnamu; 29. Jedan pridlog.

Dragan Tovarišić

RIŠENJE IZ PROŠLOG BROJA:

VODORAVNO: Sporadi, vrt, nar, ai, vira, trpat, n, Ean, Ba, ždribac, BOGDAN DIKLIĆ, obred, rt, Ilir, zobnica, ocina, Arat, aligator.

PISMA ČITALACA

Nismo vam jedared pisali o tom kako je pravljenje novina težak i zahtivan poso. Još kad se tom dodadu I teški materijalni uslovi u kojima je uostalom i cila država u kojoj živimo, sve ima još težu dimenziju. A onda, se pojavite vi – naši dragi čitaoci. Tako nam je ovaj put pisala curica od samo 6 godina. Sviđa joj se Tandrčak, pa mu je pisala. No, u njezinoj familiji čitaje se i Bunjevačke novine. Kad vidite da svojim radom ulipšavate jedno ditinjstvo i upotpunjavate živote, onda su nam i sve muke daleko lakše.

Javljaje nam se novi saradnici, pa nam se s razlogom čini da i nama Bunjevcima mora jedared svanit. Naši su prici bili vridni i nadasve uporni, pa jel imamo mi prava bit drugčiji i iznevirit vikovima dugačku tradiciju? Težak je to teret al i velika privilegija, koju triba na pravi način upravit.

PTB

Upišite naše adrese i telefone

posaljitevest@rtv.co.yu

064 819 5252
021 526 757

Radio televizija Vojvodine
"Pošaljite vest"
Sutjeska 1
21 000 Novi Sad

Pošaljite vest!
Postanite deo našeg tima
i učestvujte u nagradnoj igri!

Bunjevačka matica
Korzo 8
Subotica

NAGRADNI KONKURS

za Prvu smotru bunjevačke lipe riči – Subotica 2008.

Na konkursu mogu učestvovat učenici od 7 do 18 godina.

Radovi mogu bit pisani u prozi el u stihu na bunjevačkom jeziku.

Broj radova po učesniku mož bit od 1 do 3, tema je slobodna.

Radove dostavit otkucane, sa sledećim podacima:

IME I PRIZIME UČENIKA
IME ŠKULE I RAZRED
ADRESA STANOVANJA I BROJ TELEFONA

Radove će prigledat žiri i na svečanoj priredbi u prostorijama Bunjevačke matice uručit prigodne nagrade. Nagrađeni radovi biće razvrstani po uzrastu i štampani u prvoj zbirki „Bunjevačke lipe riči".

KONKURS JE OTVOREN DO 15. MAJA, A SVEČANA PRIREDBA ĆE SE ODRŽAT U BUNJEVAČKOJ MATICI 31. MAJA 2008. GODINE SA POČETKOM U 11 SATI.

Za sve dodatne informacije obratit se na telefon 024-557- 213

Pridsidnik Bunjevačke matice
IVAN SEDLAK

Panorama oglasi

NISMO JEDINI
NISMO NAJTIRAŽNIJI
AL' SE ČITA!

